

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра внутрішніх та професійних хвороб
Навчальний рік 2021-2022рр.

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«Військово-польова терапія»
(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибіркового освітній компотнент нормативний

Форма здобуття освіти очна очна
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «охорона здоров'я»
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність «медицина»
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності)

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) Медицина

Магістерського рівня вищої освіти
Курс 5

Силабус навчальної дисципліни
затверджено на засіданні кафедри
внутрішніх та професійних хвороб
(назва)

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем
професійної підготовки
терапевтичного профілю
(назва)

Протокол від
“30” серпня 2021 року № 1

Протокол від
“31” серпня 2021 року № 1

В. о. зав. кафедри, професор

Голова

(підпис)

Б. О. Шелест
(прізвище та ініціали)

(підпис)

П. Г. Кравчун
(прізвище та ініціали)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Погорелов В.М. доцент, кандидат медичних наук
(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)
2. Брек В.В., доцент, кандидат медичних наук
(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)
3. Наріжня А.В., доцент, кандидат медичних наук
4. Прохоренко В.Л., асистент, кандидат медичних наук
(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)
5. Бабичева О.О., асистент, кандидат медичних наук
(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)
6. Курінна М.В., асистент
(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)
7. Каханівський В.В., асистент
(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)
8. Косєєв П.Л., асистент
(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)
9. Войтович А.А., асистент
(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Погорелов В.М. кандидат медичних наук, доцент, кафедри внутрішніх та професійних хвороб

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Кардіо-васкулярна патологія, професійні захворювання респіраторної системи, військово-польова терапія

Контактний телефон

Корпоративна пошта викладача vm.pohorielov@knm.edu.ua

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Тринклера 6. НДІ Гігієни праці та професійних захворювань ХНМУ, кафедра внутрішніх та професійних хвороб

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Брек В.В., кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішніх та професійних хвороб

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Кардіо-васкулярна патологія, професійні захворювання респіраторної системи, військово-польова терапія

Контактний телефон

Корпоративна пошта викладача vv.brek@knm.edu.ua

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Тринклера 6. НДІ Гігієни праці та професійних захворювань ХНМУ, кафедра внутрішніх та професійних хвороб

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Наріжная А.В., кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішніх та професійних хвороб

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Кардіо-васкулярна патологія, професійні захворювання респіраторної системи, військово-польова терапія

Контактний телефон

Корпоративна пошта викладача
Консультації

av.narizhna@kntmu.edu.ua

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації:
розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Тринклера 6. НДІ Гігієни праці та професійних захворювань
ХНМУ, кафедра внутрішніх та професійних хвороб

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Прохоренко В. Л., кандидат медичних наук, асистент кафедри внутрішніх та професійних хвороб,

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Кардіо-васкулярна патологія, професійні захворювання респіраторної системи, військово-польова терапія, професійне ХОЗЛ, вібраційна хвороба

Контактний телефон

Корпоративна пошта викладача

vl.prokhorenko@kntmu.edu.ua

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації:
розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Тринклера 6. НДІ Гігієни праці та професійних захворювань
ХНМУ, кафедра внутрішніх та професійних хвороб

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Бабичева О.О., кандидат медичних наук, асистент кафедри внутрішніх та професійних хвороб

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Кардіо-васкулярна патологія, професійні захворювання респіраторної системи, військово-польова терапія

Контактний телефон

Корпоративна пошта викладача

oo.babicheva@kntmu.edu.ua

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації:
розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Тринклера 6. НДІ Гігієни праці та професійних захворювань
ХНМУ, кафедра внутрішніх та професійних хвороб

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Войтович А.А., асистент кафедри внутрішніх та професійних хвороб

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Кардіо-васкулярна патологія, захворювання респіраторної системи, військово-польова терапія

Контактний телефон

Корпоративна пошта викладача aa.voitovych@knm.edu.ua

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Культури, 5. Харківський Військово-медичний клінічний центр Північного регіону

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Курінна М.В., асистент кафедри внутрішніх та професійних хвороб

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Кардіо-васкулярна патологія, захворювання респіраторної системи, військово-польова терапія

Контактний телефон

Корпоративна пошта викладача mv.kurinna@knm.edu.ua

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації: розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Культури, 5. Харківський Військово-медичний клінічний центр Північного регіону

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

Косєєв П.В., асистент кафедри внутрішніх та професійних хвороб

Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті університету, кафедри, в системі Moodle та інше

Кардіо-васкулярна патологія, захворювання респіраторної системи, військово-польова терапія

Контактний телефон

Корпоративна пошта викладача

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації:
розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Культури, 5. Харківський Військово-медичний клінічний
центр Північного регіону

Прізвище, ім'я, по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь
Каханівський В.В., асистент кафедри внутрішніх та професійних хвороб

**Професійні інтереси, посилання на профайл викладача (на сайті
університету, кафедри, в системі Moodle та інше**

Кардіо-васкулярна патологія, професійні захворювання респіраторної
системи, військово-польова терапія

Контактний телефон

Корпоративна пошта викладача

Консультації

(очні консультації: розклад та місце проведення; онлайн консультації:
розклад, посилання на електронні ресурси)

Локація Вул. Культури, 5. Харківський Військово-медичний клінічний
центр Північного регіону

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Військово-польова терапія» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі - ОПП) «Медицина»

Опис навчальної дисципліни (анотація). Програма вивчення дисципліни призначена для вищих медичних закладів освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS.

Вивчення навчальної дисципліни «Військово-польова терапія» має значення для підготовки лікарів усіх спеціальностей та представлена з урахуванням сучасних теоретичних і практичних вимог до знань, умінь та навичок, необхідних для організації терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях у мирний час. Військова терапія – комплекс клінічних дисциплін, які вивчають захворювання терапевтичного профілю, що виникають у воєнний час та при застосуванні бойових засобів ураження, внаслідок впливу військових професійних факторів або пов'язаних із діяльністю військ в екстремальних умовах мирного часу, а також питання організації надання терапевтичної допомоги у збройних силах. Такі захворювання кваліфікуються як бойова терапевтична патологія, у мирний час – терапевтична патологія екстремальних ситуацій.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння теоретичних та практичних знань з етіології, патогенезу, клінічних проявів найбільш поширених терапевтичних захворювань та інтоксикацій, які виникають під час бойових дій та при надзвичайних ситуаціях мирного часу, методів діагностики, сортування, евакуаційних заходів, лікування на етапах медичної евакуації, профілактики ускладнень і реабілітації хворих у межах, що відповідають підготовці лікаря загального профілю з урахуванням особливостей його спеціальності.

Міждисциплінарні зв'язки: Військово-польова терапія як навчальна дисципліна базується на знаннях студентів пропедевтики внутрішньої медицини, педіатрії, загальної хірургії, психіатрії, внутрішньої медицини, а також інших базових дисциплін (медичної біології, медичної та біологічної фізики, біоорганічної та біологічної хімії, гістології, цитології та ембріології, анатомії людини, патоморфології, фізіології та патофізіології, мікробіології, вірусології та імунології, радіології) й інтегрується з цими дисциплінами; закладає фундамент для засвоєння студентами знань з профільних клінічних професійно-практичних дисциплін; формує вміння застосовувати знання з патології внутрішніх органів у процесі подальшого навчання та професійній діяльності відповідно до принципів доказової медицини.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Військово польова терапія» є надання базових знань із військово-польової терапії; ознайомлення студентів з принципами організації терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу; з сучасними діагностичними та лікувальними можливостями при наданні медичної допомоги потерпілим від радіаційного ураження, під впливом факторів зовнішнього середовища, при опіковій хворобі та в результаті ураження отруйними речовинами, а також пораненим з захворюваннями внутрішніх органів; з основними принципами невідкладної допомоги при невідкладних станах (шоки, коми).

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Військово польова терапія» є надання базових знань із військово-польової терапії;

сприяння розвитку творчого мислення та здатності до критичної обробки інформації; розвиток навчально-пізнавальних здібностей;

визначення загальних засад військово-польової терапії;

засвоєння студентами основних принципів організації терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу, принципів медичного сортування та евакуації;

набуття глибоких теоретичних знань з питань бойової травми та травм мирного часу, бойової психологічної травми, уражень обумовлених дією зовнішніх чинників (опіки, обмороження, синдром тривалого стиснення), радіаційних уражень (поняття гострої та хронічної променевої хвороби), уражень отруйними речовинами, опікової хвороби та невідкладних станів (шоки, коми, гостра серцева та дихальна недостатність);

засвоєння студентами сучасних класифікацій гострої та хронічної променевої хвороби, опікової хвороби, отруйних речовин;

опанування студентами сучасними методами діагностики та лікування вісцеральної патології у пацієнтів при бойовій травмі, променевого ураження, уражень обумовлених дією зовнішніх чинників, уражень отруйними речовинами, опікової хвороби, невідкладних станів;

оволодіння навичками медичного сортування та евакуації, надання невідкладної допомоги при гострому променевому ураженні, синдромі тривалого стиснення, ураженні отруйними речовинами з принципами антидотної терапії, опіковій хворобі, шоках, комах та гострій серцевій і дихальній недостатності.

1.3 Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

1. Організацію терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу;
2. Особливості організації надання медичної допомоги в умовах локальних війн та збройних конфліктів;
3. Організацію та методику медичного сортування поранених та хворих при їх масовому надходженню на етапи медичної евакуації та обсяг медичної допомоги пораненим, ураженим та хворим;

4. Особливості бойових травм, класифікацію, особливості клінічного перебігу та черговість надання допомоги на етапах евакуації;

5. Бойову психологічну травму, принципи діагностики, надання допомоги та реабілітації;

6. Основні відомості про травми внаслідок дії факторів зовнішнього середовища (синдром тривалого стиснення, опіки, обмороження, перегрівання, переохолодження, ураження електричним струмом, утоплення);

7. Особливості морфологічних змін, клінічного перебігу, діагностики та лікування сучасної бойової терапевтичної патології; клініку, діагностику, профілактику та лікування захворювань внутрішніх органів у поранених, контужених та обпечених;

8. Гострі та хронічні променеві ураження, патогенез, клініку, стадійність, особливості клінічного перебігу від характеру опромінення, сортування, надання невідкладної допомоги та лікування на етапах медичної евакуації; класифікацію, механізм дії, клініку, надання невідкладної допомоги, лікування на етапах медичної евакуації, сортування уражених бойовими отруйними речовинами;

9. Визначення, класифікацію та особливості перебігу і надання допомоги при опіковій хворобі;

10. Невідкладні стани у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу (шоки, коми, гостра серцева та дихальна недостатність) з основними принципами діагностики та надання невідкладної допомоги;

11. Принципи формування діагнозів з урахуванням прийнятої в Україні термінології згідно Міжнародної класифікації хвороб ВООЗ X перегляду.

Вміти:

1. організувати та проводити медичне сортування поранених і хворих при масовому надходженні;

2. виявляти та оцінювати прояви функціональної та органічної терапевтичної патології у поранених і хворих при масовому надходженні;

3. збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя за стандартною схемою опитування хворого, за встановленими алгоритмами проводити та оцінювати результати фізикального обстеження;

4. призначати та самостійно оцінювати клінічні, лабораторні, інструментальні дослідження;

5. виділяти провідний клінічний симптом або синдром, встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз хвороби;

6. проводити диференційну діагностику, обґрунтувати клінічний діагноз відповідно до прийнятої класифікації і номенклатури хвороб;

7. обґрунтувати схеми, план і тактику надання допомоги терапевтичним хворим;

8. призначити оптимальні антидотну терапію та патогенетичне лікування з урахуванням індивідуальних особливостей клінічного перебігу даного ураження у пацієнта;

9. виконувати медичні маніпуляції;

10. оформляти і вести необхідну медичну документацію, що регламентована у терапевтичних відділеннях військових госпіталів;

11. планувати та організовувати евакуацію поранених і хворих всіма видами транспорту

Перелік практичних навичок.

- Проводити організацію терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях у мирний час.

- Проводити медичне сортування уражених на етапах надання першої лікарської та спеціалізованої терапевтичної допомоги. Методика сортування уражених на етапах медичної евакуації;

- Визначати диференційно-діагностичні критерії ступенів тяжкості гострої променевої хвороби та надавати медичну допомогу на етапах медичної евакуації. Знати методику сортування уражених радіаційним випромінюванням на етапах медичної евакуації;

- Володіти наданням медичної допомоги на етапах медичної евакуації при атипових формах гострої променевої хвороби. Вміти складати лікувальну програму при розвитку різних видів гострої променевої хвороби та при хронічній променевої хвороби;

- Проводити організацію невідкладної терапевтичної допомоги при гострих отруєннях на етапах медичної евакуації

- Діагностувати та проводити етапне лікування уражених отруйними речовинами у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях у мирний час. Знати диференційну діагностику уражень отруйними речовинами (хлорвмісними, фторвмісними, чадним газом, аміаком, ціанідами та ін.).

- Діагностувати та надавати медичну допомогу при станах/захворюваннях, що викликані дією на організм термічних факторів (тепла та холоду). Знати методи визначення площі ураження і важкості стану пацієнта з опіками.

- Діагностувати та проводити лікування захворювань внутрішніх органів у поранених на етапах медичної евакуації та травмах в умовах катастроф і аварій мирного часу

- Діагностувати, надавати допомогу та проводити профілактику при бойовій психічній травмі.

- Володіти методикою надання допомоги при шоках. Знати принципи серцево-легеневої реанімації.

- Проводити профілактику гострої променевої хвороби, гострих отруєнь, станів/захворювань, що викликані дією на організм термічних факторів, захворювань внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі та травмах в умовах катастроф і аварій мирного часу та бойової психічної травми.

1.4 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки

здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми дисципліна «Військово-польова терапія» забезпечує набуття студентами наступних **компетентностей**:

-інтегральна: здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог;

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

ЗК2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення;

ЗК7. Здатність працювати в команді;

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії;

ЗК9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово;

ЗК10. Здатність спілкуватись іноземною мовою;

ЗК11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;

ЗК12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків;

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо;

ЗК14. Прагнення до збереження навколишнього середовища;

ЗК15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 1. Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій мирного часу;

СК 2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень і оцінки їх результатів;

СК 3. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій мирного часу;

СК 4. Здатність до визначення необхідного режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювань в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій мирного часу;

СК 5. Здатність до визначення характеру харчування при лікуванні захворювань;

СК 6. Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій мирного часу;

СК 7. Здатність до діагностування невідкладних станів в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій мирного часу;

СК 8. Здатність до визначення тактики надання екстреної медичної допомоги в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій мирного часу;

СК 9. Навички надання екстреної медичної допомоги в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій мирного часу.

СК 10. Навички виконання медичних маніпуляцій в умовах бойових дій та надзвичайних ситуацій мирного часу;

СК 11. Здатність до проведення профілактичних заходів;

СК 12. Здатність до визначення тактики ведення осіб, що підлягають диспансерному нагляду;

СК 13. Здатність до ведення медичної документації.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

1	Збирання медичної інформації про стан пацієнта	Знати алгоритм опитування хворого	Вміти провести розпитування хворого та виділити основні скарги, зібрати анамнез та епідеміологічний анамнез, фармако-терапевтичний анамнез, оцінити загальний стан пацієнта, сформулювати діагноз	Дотримуватись вимог етики, біоетики та деонтології у своїй фаховій діяльності Вносити інформацію про стан здоров'я людини, до відповідної медичної документації	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань
2	Здатність до встановлення попереднього клінічного діагнозу захворювання	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; знання стандартних методик обстеження; алгоритмів діагностики захворювань; алгоритмів виділення провідних симптомів або синдромів (за списком 1); попередніх та клінічних діагнозів (за списком 2); знання методів лабораторного та інструментального обстеження (за списком 3); знання щодо оцінки стану людини	Вміти проводити фізикальне обстеження хворого; вміти приймати обґрунтоване рішення щодо виділення провідного клінічного симптому або синдрому; вміти поставити попередній діагноз захворювання (за списком 2); призначити лабораторне та інструментальне обстеження хворого (за списком 3) шляхом застосування стандартних методик	На підставі нормативних документів вести медичну документацію щодо пацієнта (карту амбулаторного/стаціонарного хворого тощо)	Дотримуючись етичних та юридичних норм, нести відповідальність за прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності встановленого попереднього клінічного діагнозу захворювання
3	Ведення медичної документації	Знати правила та стандарти ведення медичної документації	Вміти вести медичну документацію	Використовувати стандартні підходи до ведення медичної документації	Нести відповідальність за правильність ведення медичної документації
4	Здатність до оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень	Знати стандартні методики проведення обстежень та лабораторних досліджень у пацієнта	Вміти аналізувати результати лабораторних та інструментальних досліджень та на їх підставі оцінювати інформацію щодо провідного синдрому у пацієнта.	Обґрунтовано призначати та оцінювати результати обстежень та лабораторних досліджень	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінювання обстежень та результатів лабораторних досліджень
5	Діагностування невідкладних станів	Мати спеціалізовані знання про діагностику невідкладних станів у пацієнта	Виконувати діагностування невідкладних станів згідно стандартної схеми пацієнта	Визначити тактику надання екстреної медичної допомоги згідно алгоритму	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь
6	Визначення тактики та надання екстреної медичної допомоги (за	Знати методи оцінювання показників якості	Вміти надавати необхідну допомогу згідно	Обґрунтовано проводити маніпуляції з	Нести відповідальність за розвиток

	списком)	життєдіяльності пацієнта	стандарту	надання допомоги та оцінювати результати медичних маніпуляцій	професійних знань та умінь
7	Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів	Знати етапи медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах. Знати систему лікувально-евакуаційного забезпечення; Знати принципи організації та проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців. Знати систему оповіщення населення в умовах надзвичайних ситуацій; Знати методичні настанови щодо дій лікаря під час розгортання етапів медичної евакуації	Вміти організувати та виконувати медичні заходи під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах	Вміти організувати та виконувати медичні заходи під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах	Нести відповідальність за своєчасне та якісне виконання медичних обов'язків під час розгортання етапів медичної евакуації в умовах надзвичайної ситуації та воєнного стану
8	Виконання медичних маніпуляцій (згідно списку)	Мати спеціалізовані знання щодо виконання медичних маніпуляцій та методики надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги, використовуючи стандартні схеми за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 4) в умовах обмеженого часу (за списками 6)	Вміти обґрунтовано обирати методики та проводити окремі етапи діагностики та лікування	Нести відповідальність за оволодіння відповідними знаннями та вміннями
9	Визначення тактики ведення хворого	Знати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1), особливості їх перебігу у пацієнта; встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз	1. Вміти виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1) за стандартними методиками, використовуючи попередні дані анамнезу пацієнта, дані огляду хворого; встановлювати вірогідний нозологічний або синдромний	Вміти визначити тактику ведення хворого	Нести відповідальність за оволодіння відповідними знаннями та вміннями

			попередній клінічний діагноз 2.Визначати тактику ведення хворого шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами		
10	Оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення (індивідуальне, сімейне, популяційне)	Знати особливості впливу навколишнього середовища на стан здоров'я у соматичних хворих в умовах медичного закладу за стандартними методиками	Оцінити вплив екзогенних чинників на стан здоров'я пацієнта	Вміти пояснити пацієнту значення мінеральних речовин, мікроелементів для профілактики виникнення захворювань	Нести відповідальність за оволодіння відповідними знаннями та вміннями
11	Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації	Знати методи опрацювання державної, соціальної, медичної інформації	Вміти аналізувати та оцінювати державну, соціальну, медичну інформацію	Використовувати стандартні підходи до оцінки інформації, використовувати комп'ютерні інформаційні технології	Відповідати за опрацювання державної, соціальної, медичної інформації

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст дисципліни.

Тема 1. Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях в мирний час.

Загальні питання організації терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях в мирний час. Характеристика сучасної бойової терапевтичної патології.

Структура і характер санітарних втрат терапевтичного профілю.

Принципи медичного сортування хворих та уражених терапевтичного профілю.

Види та обсяг медичної допомоги ураженим і хворим терапевтичного профілю на етапах медичної евакуації.

Тема 2. Ураження отруйними речовинами у воєнний та мирний час

Класифікація отруйних речовин. Механізм токсичної дії. Клінічні прояви уражень отруйними речовинами (хлорвмісними, фторвмісними, чадним газом, аміаком, ціанідами та ін.). Діагностика.

Етапне лікування уражених отруйними речовинами. Обсяги медичної допомоги.

Тема 3. Радіаційні ураження. Поняття про променеву травму, надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Гостра променева хвороба. Етапне лікування хворих з гострою променевою хворобою. Атипові форми променевої хвороби.

Види іонізуючих випромінювань, одиниці виміру і дозиметрії. Основні ланки біологічної дії іонізуючих випромінювань та патогенезу основних клінічних форм радіаційних уражень. Клініка та діагностика різних форм гострої променевої хвороби.

Особливості радіаційних уражень мирного часу.

Класифікація кістково-мозкової форми гострої променевої хвороби.

Особливості клінічної картини в різні періоди захворювання, диференційно-діагностичні критерії ступенів тяжкості захворювання, визначення станів, що загрожують життю, на кожному з етапів евакуації.

Принципи патогенетичного лікування гострої променевої хвороби з урахуванням провідних проявів захворювання. обсяг медичної допомоги на етапах медичної евакуації.

Види атипових форм гострої променевої хвороби. Особливості клініки гострої променевої хвороби при зовнішньому нерівномірному опроміненні, комбінованих радіаційних ураженнях, внутрішньому опроміненні, поєднаному опроміненні, нейтронних ураженнях і тривалому опроміненні невеликими дозами. Надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації.

Тема 4. Захворювання внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі та травмах в умовах катастроф та аварій мирного часу.

Захворювання, викликані дією на організм термічних факторів (тепла та холоду).

Класифікація патологічних змін внутрішніх органів у поранених.

Загальні синдроми вогнепальної рани.

Захворювання внутрішніх органів у поранених. Лікування захворювань внутрішніх органів у поранених на етапах медичної евакуації. Профілактика.

Опікова хвороба. Визначення, патогенез та класифікація. Основні клінічні прояви та ускладнення. Діагностика. Етапне лікування хворих на опікову хворобу. Особливості лікування опікового шоку.

Поняття про перегрівання, переохолодження. Ускладнення з боку внутрішніх органів при дії термічних факторів. Особливості клініки, діагностика. Профілактика та етапне лікування

Тема 5. Синдром тривалого здавлювання.

Визначення. Патогенез, класифікація, клінічні прояви. Обсяг допомоги на етапах медичної евакуації.

Тема 6. Невідкладні стани, надання терапевтичної допомоги при загрожуючих життю станах на етапах медичної евакуації.

Бойова психічна травма. Дифзалік.

Невідкладні стани (гостра серцева недостатність, коми, непритомність, гостра дихальна недостатність, порушення водно-електролітного обміну та ін.).

Термінальні стани.

Надання невідкладної допомоги на етапах медичної евакуації.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 2	Напрямок підготовки 22 «Охорона здоров'я» (шифр і назва)	(нормативна)	
Загальна кількість годин - 60	Спеціальність: 222 «Медицина» (шифр і назва)	Рік підготовки:	
		5-й	-й
		Семестр	
		-й	-й
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних –30 самостійної роботи студента - 30	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	Лекції	
		2 год.	0 год.
		Практичні, семінарські	
		28 год.	год.
		Лабораторні	
		0 год.	год.
		Самостійна робота	
		30 год.	год.
		Індивідуальні завдання: год.	
Вид контролю: диференційований залік			

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Тема	К-ть годин
1	Тема 1. Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях в мирний час.	1
2	Тема 2. Невідкладні стани, надання терапевтичної допомоги при загрожуючих життю станах на етапах медичної евакуації	1
Разом		2

2.2.2 Семінарські заняття

2.2.3. Практичні заняття

№ з/п	Тема	Кількість годин
-------	------	-----------------

1.	Тема 1. Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях в мирний час.	4
2.	Тема 2. Ураження отруйними речовинами у воєнний та мирний час	5
3.	Тема 3. Радіаційні ураження. Поняття про променеву травму, надання медичної допомоги на етапах медичної евакуації. Гостра променева хвороба. Етапне лікування хворих з гострою променевою хворобою. Атипові форми променевої хвороби.	5
4	Тема 4. Захворювання внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі та травмах в умовах катастроф та аварій мирного часу. Захворювання, викликані дією на організм термічних факторів (тепла та холоду).	5
5	Тема 5. Синдром тривалого здавлювання	5
6	Тема 6. Невідкладні стани, надання терапевтичної допомоги при загрожуючих життю станах на етапах медичної евакуації. Бойова психічна травма. Дифзалік.	4
Разом		28

2.2.5 Самостійна робота

№ з.п.	Тема	Кількість годин
1.	Тема 1. Підготовка до практичних занять – теоретична та опрацювання практичних навичок	25
2.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять	
3.	Індивідуальна робота	0
4	Підготовка до дифзаліку	5
Разом		30

Методи навчання

Видами навчальної діяльності студентів згідно з навчальним планом

є: а) практичні заняття, б) самостійна робота студентів (СРС).

Викладання дисципліни передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання. У курсі максимально використовуються різноманітні дидактичні засоби – мультимедійні презентації, навчальні фільми, аудіозаписи, інтерактивні технології, он-лайн консультування і т.п.. Вивчення дисципліни проводять згідно навчального плану у вигляді аудиторної підготовки (лекції, практичні заняття), а також СРС.

Практичні заняття тривалістю 4-5 години будують у вигляді обговорень за темою, при підготовці до якої студент самостійно працює з літературою, що дозволяє йому дати відповідь на запитання, обґрунтувати свою точку зору.

Практичні заняття за методикою їх організації є клінічні і передбачають:

- курацію тематичних хворих, що здійснюється за заданим алгоритмом дій студентів.
- опанування практичних навичок (огляду хворого, виділення синдромів, оцінка результатів додаткового обстеження).
- розгляд теоретичних питань щодо набуття практичних навичок за стандартними переліками до кожного практичного заняття та під час контролю.
- аналіз архівних історій хвороб.
- розв'язування ситуаційних задач.
- стандартизований тестовий контроль, усне та письмове опитування.
- самостійна робота студентів (СРС) включає роботу в клініці в позааудиторний час з оволодіння практичними навичками, складання схем диференціальної діагностики та алгоритмів обстеження хворих, а також традиційну підготовку до практичних занять та контролю опанування за переліком тем, винесених для самостійного вивчення.

Практичні заняття передбачають:

- роботу «біля ліжка хворого», оволодіння елементами лікарської техніки в палатах;

- використання фізикального обстеження пацієнта, методів діагностики та диференційної діагностики;
- застосування лікування на практиці;
- вирішення клінічних ситуаційних задач і тестів, учбових питань.

Аудиторне заняття проводять на клінічній базі кафедри безпосередньо в палатах, діагностичних, маніпуляційних та процедурних кабінетах. Засвоєння практичних навичок здійснюється також за допомогою фантомів.

Доценти/асистенти слідкують за тим, щоб кожен студент отримав необхідну компетенцію в наступних областях: розпитування хворого, клінічне обстеження, усна доповідь, прийняття діагностичних рішень та визначення лікувальної тактики (критичне мислення), заповнення документації.

Методи контролю

Методи контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми курсу за вибором та «Інструкції щодо оцінювання навчальної діяльності студентів в умовах впровадження Європейської Кредитно-Трансферної Системи організації навчального процесу», затвердженої МОЗ України 15.04.2014 р.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно конкретних цілей з кожної теми. При оцінюванні навчальної діяльності студентів необхідно надавати перевагу стандартизованим методам контролю: тестуванню, структурованим письмовим роботам, структурованому за процедурою контролю практичних навичок в умовах, що наближені до реальних.

Підсумковий контроль здійснюється після завершення вивчення усіх тем модуля на останньому контрольному занятті. Рекомендується застосовувати наступні засоби діагностики рівня підготовки студентів: комп'ютерне і бланкове тестування, розв'язування ситуаційних задач, вміння постановки діагнозу, оцінка результатів методів дослідження, контроль практичних навичок, відповіді на стандартизовані теоретичні питання.

Рекомендовано проводити практичні заняття з включенням:

- 1) контролю початкового рівня знань за допомогою тестів, складених у форматі запитання з 5 варіантами відповіді, з яких 1 – правильна;
- 2) опитування студентів за темою заняття;
- 3) ведення 1-2 хворих з захворюваннями та станами, що відповідають тематиці заняття, з наступним обговоренням правильності встановлення діагнозу, диференціальної діагностики та лікувальних заходів із застосуванням засад доказової медицини і у відповідності до Національних та Європейських настанов і протоколів;
- 4) розгляду результатів додаткових методів дослідження (лабораторних та інструментальних), які застосовуються при діагностиці і проведенні диференційного діагнозу, розгляд яких передбачений темою практичного заняття;
- 5) контролю кінцевого рівня знань за тестовими завданнями, складеними у форматі Крок-2.

Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей, засвоєння змістових розділів – на практичних підсумкових заняттях. Рекомендується застосовувати такі засоби оцінки рівня підготовки студентів: комп'ютерні тести, розв'язання ситуаційних задач, проведення лабораторних досліджень і трактування та оцінка їх результатів, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, контроль засвоєння практичних навичок.

Поточна навчальна діяльність (ПНД) здійснюється викладачем академічної групи, після засвоєння студентами кожної теми дисципліни та виставляються оцінки з використанням 4-бальної (традиційної) системи. За підсумками семестру середню оцінку (з точністю до сотих) за поточну діяльність викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу системи АСУ.

Підсумкове заняття (ПЗ) –проводиться після логічно завершеної частини дисципліни, що складається з сукупності навчальних елементів програми, яка поєднує усі види підготовки (теоретичної, практичної і т. ін.), елементи освітньо-професійної програми (навчальної дисципліни, усіх видів практик, атестації), що реалізуються відповідними формами навчального процесу.

Підсумкове заняття (ПЗ) приймається викладачем академічної групи. Форми проведення ПЗ мають бути стандартизованими і включати контроль усіх видів підготовки (теоретичної, практичної, самостійної і т.ін.), вирішення тестових завдань «Крок-2», передбачених робочою програмою дисципліни. Рекомендовано до застосування такі засоби діагностики рівня підготовки студентів: тестовий контроль, розв'язування ситуаційних задач, контроль практичних навичок, зокрема уміння правильно проводити курацію хворого, призначати та трактувати результати лабораторного та інструментального обстеження, обґрунтовувати діагноз на підставі аналізу санітарно-гігієнічних, клінічних та допоміжних методів обстеження.

При оцінюванні засвоєння тем практичного заняття студенту виставляються оцінки за 4-бальною (традиційною) шкалою На початку заняття студенти вирішують тестові завдання «Крок-2» у кількості 30 завдань, потім у ліжка хворого викладач групи приймає практичні навички, які оцінюються «виконав», «не виконав», потім студенти пишуть письмову роботу, в кожному білеті містяться 5 теоретичних питань, в які входять питання винесені для самостійної роботи, після цього проводиться усна співбесіда зі студентом, після чого виставляється традиційна оцінка за ПЗ.

Індивідуальні завдання студента (ІЗС) оцінюються в балах ECTS (не більше 10), які додаються до суми балів, набраних за поточну навчальну діяльність.

Підсумковий бал за поточну навчальну діяльність (ПНД) та підсумкові заняття (ПЗ) визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за

кожне заняття та ПЗ, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу.

Підсумкове заняття у вигляді диференційованого заліку.
Диференційований залік (далі –ДЗ) проводиться викладачем групи, або іншим викладачем кафедри на останньому практичному занятті.

Кафедра визначає методику проведення диференційованого заліку, що відображена у програмі навчальної дисципліни та силабусі.

ДЗ передбачає наступні контрольні елементи:

1) Вирішення пакету тестових завдань, що охоплює програму з дисципліни (для дисциплін, які входять до складу ІПІ «Крок»), включає тестові завдання з бази тестових завдань ІПІ «Крок» за попередні 5 років. Критерій оцінювання –**90%** вірно вирішених завдань. Тестові завдання, що виносяться на семестровий контроль (СК) розглядаються в повному обсязі на практичних заняттях з роз'ясненням їх навчальної сутності;

2) «Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті», проводиться згідно таблиці 2;

3) Завдання з практичної та професійної підготовки, що відображають уміння та навички під час курації тематичних хворих, оцінювання результатів лабораторних та інструментальних методів досліджень з метою діагностики та вибору лікувальної тактики, що визначені у межах програм навчальних дисциплін ;

4) Завдання з діагностики та надання допомоги при невідкладних станах у межах програми навчальної дисципліни;

5) Виконання медичних маніпуляцій у межах програми навчальної дисципліни, тощо.

Для підготовки та проведення ДЗ кафедра розміщує на інформаційному стенді та сторінці кафедри сайту університету такі матеріали:

1) тестові завдання з бази тестових завдань ІПІ «Крок» Центру тестування при МОЗ України за попередні 5 років;

2) перелік теоретичних питань (у т.ч. питання із самостійної роботи);

- 3) перелік практичних навичок;
- 4) перелік облікових медичних документів;
- 5) критерії оцінки знань і умінь здобувачів освіти;
- 6) графік відпрацювання здобувачами освіти занять впродовж семестру;
- 7) графік консультацій з дисципліни впродовж семестру.

Рекомендації щодо проведення підсумкового заняття:

1. Вирішення пакету тестових завдань за змістом навчального матеріалу, який включає наступне:

- базові тестові завдання з дисципліни, які охоплюють зміст навчального матеріалу підсумкового заняття відповідно до РНПД у кількості **30 тестів**, що відповідають ЛШ «Крок-2» - відкрита база тестових завдань ЛШ «Крок-2». Критерій оцінювання – **90,5%** вірно вирішених завдань; «склав» або «не склав»);

2. Оцінювання освоєння практичних навичок (критерії оцінювання – «виконав» або «не виконав»).

3. Під час оцінювання знань студента з теоретичних питань, а також питання для самостійної роботи, що входять до даного підсумкового заняття (ПЗ) студенту виставляється традиційна оцінка, яка конвертується у багатобальну шкалу разом з оцінками за ПНД (таблиця 1).

4. Завдання з практичної та професійної підготовки, що відображають уміння та навички під час курації тематичних хворих, оцінювання результатів лабораторних та інструментальних методів досліджень та вибору лікувальної тактики, які визначені в переліках навчальних програм дисциплін (РНПД) та ОКХ спеціальностей.

5. Завдання з діагностики та надання допомоги при невідкладних станах (у межах РНПД та ОКХ спеціальності).

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД) **Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність у багатобальну шкалу**

Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність (ПНД) у багатобальну шкалу проводиться відповідно до таблиці 1

Таблиця 1

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються ДЗ або іспитом)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3,91–3,94	94
4,95–4,99	119	3,87–3,90	93
4,91–4,94	118	3,83–3,86	92
4,87–4,90	117	3,79–3,82	91
4,83–4,86	116	3,74–3,78	90
4,79–4,82	115	3,70–3,73	89
4,75–4,78	114	3,66–3,69	88
4,70–4,74	113	3,62–3,65	87
4,66–4,69	112	3,58–3,61	86
4,62–4,65	111	3,54–3,57	85
4,58–4,61	110	3,49–3,53	84
4,54–4,57	109	3,45–3,48	83
4,50–4,53	108	3,41–3,44	82
4,45–4,49	107	3,37–3,40	81

4,41–4,44	106	3,33–3,36	80
4,37–4,40	105	3,29–3,32	79
4,33–4,36	104	3,25–3,28	78
4,29–4,32	103	3,21–3,24	77
4,25–4,28	102	3,18–3,2	76
4,2–4,24	101	3,15–3,17	75
4,16–4,19	100	3,13–3,14	74
4,12–4,15	99	3,1–3,12	73
4,08–4,11	98	3,07–3,09	72
4,04–4,07	97	3,04–3,06	71
3,99–4,03	96	3,0–3,03	70
3,95–3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Проведення та оцінювання диференційованого заліку або іспиту (табл. 3, 4 або 5 з «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...»).

Перерахунок середньої оцінки за **ПНД** та **ПЗ** для дисципліни, які завершуються дифзаліком проводиться відповідно до таблиці 1. Мінімальна кількість балів, яку має набрати студент для допуску до дифзаліку – 70 балів, мінімальна позитивна оцінка на дифзаліку і відповідно 50 балів.

Дифзалік з дисципліни або її частини – це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс (семестр):

- рівень теоретичних знань;
- розвиток творчого мислення;
- навички самостійної роботи;
- компетенції - вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань

Оцінювання теоретичних знань за складеними на кафедрі білетами, які включають усі теми дисципліни та завдання з діагностики та надання допомоги при невідкладних станах (у межах РНПД та ОКХ спеціальності) проводиться за таблицею 2.

Вирішення пакету тестових завдань рекомендується проводити на останньому або передостанньому занятті в семестрі, який включає базові (якірні) тестові завдання ЛІІ у кількості не менше **30 тестів**. Критерій оцінювання –100% вірно вирішених завдань, «склав – не склав». Завдання з практичної та професійної підготовки, що відображають уміння та навички під час курації тематичних хворих, оцінювання результатів лабораторних та інструментальних методів досліджень та вибору лікувальної тактики, які визначені в переліках робочих навчальних програм дисциплін (РНПД) та ОКХ спеціальностей. та виконання медичних маніпуляцій за Списком 5 Галузевих стандартів оцінюється за критерієм «виконав», «не виконав».

Оцінювання індивідуальних завдань студента

Індивідуальні завдання здобувача освіти – з дисципліни (далі – ІЗЗ) сприяють більш поглибленому вивченню здобувачем освіти теоретичного матеріалу, формуванню вмінь використання знань для вирішення відповідних практичних завдань.

Види індивідуальних завдань з певної навчальної дисципліни визначаються навчальною програмою з дисципліни. Терміни отримання, виконання і захисту індивідуальних завдань визначаються графіком, що розробляється та затверджується на засіданні кафедри на кожний семестр. ІЗЗ виконується здобувачем освіти самостійно із одержанням необхідних консультацій з боку науково-педагогічного працівника. Допускаються випадки виконання ІЗЗ комплексної тематики кількома студентами.

ІЗЗ оцінюються в балах (не більше 10), що додаються до балів, набраних за ЗНД по закінченню вивчення дисципліни або її частини, при проведенні «заліку», «диференційованого заліку» або «іспиту».

Загальна сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 120 балів. Для дисциплін, формою контролю яких є «залік», сума балів за ЗНД та ІЗЗ не може перевищувати 200 балів.

Оцінювання самостійної роботи студентів

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем освіти у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався при проведенні аудиторних навчальних занять.

Таблиця 2

Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами, які включають теоретичну та практичну частини дисципліни	За кожну відповідь студент одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		
	80	65	50		

Оцінка з дисципліни

Оцінювання дисципліни (далі –ОД) — це підсумковий контроль, що проводиться після засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з дисципліни на підставі виконання ним певних видів робіт на практичних, семінарських або лабораторних заняттях, виконання індивідуальних завдань та самостійної роботи. Оцінювання дисципліни проводиться по закінченні вивчення дисципліни у формі «заліку», «диференційного заліку», «екзамену».

Для дисциплін, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «**диференційований залік**» передбачається що, допуск до ДЗ розраховується у балах ЗНД від 70 до 120 балів. Безпосередньо ДЗ оцінюється від 50 до 80 балів. Оцінка з дисципліни є сума балів за ЗНД, ІЗЗ та ДЗ і складає від 120 до 200 балів.

Технологія оцінювання дисципліни (табл. 6 з «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...»).

Технологія оцінювання дисципліни

Для дисциплін, вивчення яких закінчується у поточному семестрі, а формою контролю є «**диференційований залік**» передбачається що, допуск до ДЗ розраховується у балах ЗНД від 70 до 120 балів. Безпосередньо ДЗ оцінюється від 50 до 80 балів. Оцінка з дисципліни є сума балів за ЗНД, ІЗЗ та ДЗ і складає від 120 до 200 балів.

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ЄCTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Здобувачам освіти, які виконали вимоги програм навчальних дисциплін та були допущені до складання підсумкового контролю («диференційованого заліку» або «іспиту»), але не склали його або не з'явилися виставляється оцінка **Fx**.

Здобувачам освіти, які були не допущені до складання «диференційованого заліку» або «іспиту», у зв'язку з недостатньою кількістю балів за ЗНД кафедра виставляє у відомість відмітку «не допущено» (оцінка **F**).

Здобувачу освіти, який допущений до складання диференційованого заліку або іспиту, але не з'явився на його складання, кафедра виставляє у відомість відмітку «не з'явився» (оцінка **Fx**). Декан розглядає причину пропуску диференційованого заліку або іспиту: «поважна» або «неповажна». У разі якщо неявка була «неповажною» декан виставляє відмітку «незадовільно».

Після проведення семестрового контролю для дисциплін, або їх частин, що закінчуються формою контролю «залік», «диференційований залік» та «іспит», відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють здобувачу освіти відповідну оцінку за таблицею 3 «Шкала оцінювання у ХНМУ», що додається (додаток 3) у індивідуальний навчальний план здобувача освіти та заповнює відомості успішності з дисципліни.

3.2 Питання до заліку та іспиту

1. Організація терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу;
2. Предмет військово-польової терапії, її завдання, основні методи;
3. Основні принципи медичного сортування уражених та хворих на етапах медичної евакуації;
4. Етапи медичної евакуації. Обсяг надання медичної допомоги на етапах евакуації;
5. Характеристика та особливості санітарних втрат терапевтичного профілю у воєнний час;
6. Поняття про бойову терапевтичну патологію;

7. Бойова травма: визначення, класифікація. Посттравматична терапевтична патологія, захворювання внутрішніх органів при бойовій травмі;
8. Організація першої допомоги при бойовій травмі. Види та об'єм терапевтичної допомоги;
9. Синдром тривалого стиснення. Основні принципи надання допомоги та лікування на етапах медичної евакуації;
10. Поняття про бойову психологічну травму. Посттравматичний стресовий розлад. Основні принципи надання допомоги, лікування та реабілітації;
11. Ураження у воєнний та мирний час, обумовлене дією зовнішніх чинників та факторів навколишнього середовища. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при перегріванні;
12. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при переохолодженні;
13. Принципи діагностики та надання невідкладної допомоги при ураженні електричним струмом;
14. Основні поняття про іонізуюче випромінювання та його біологічну дію. Види радіаційних уражень;
15. Гостра променева хвороба: етіологія, патогенез, класифікація.
16. Клінічні форми гострої променевої хвороби;
17. Поняття про променеву травму: визначення, основні клінічні прояви, принципи діагностики та лікування;
18. Кістково-мозкова форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування;
19. Кишкова форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування;
20. Токсемічна форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування;
21. Церебральна форма гострої променевої хвороби, ступені тяжкості, принципи діагностики та лікування;
22. Основні клінічні синдроми гострої променевої хвороби та її окремих

клінічних форм;

23. Клінічний перебіг комбінованих радіаційних уражень, періоди, особливості надання допомоги та лікування на етапах медичної евакуації;

24. Особливості клінічного перебігу нейтронного опромінення;

25. Лікування хворих з гострою променевою хворобою на етапах евакуації;

26. Гострі місцеві радіаційні ураження;

27. Хронічна променева хвороба: етіологія, патогенез, клінічна картина;

28. Основні принципи діагностики хронічної променевої хвороби;

29. Принципи лікування хронічної променевої хвороби;

30. Наслідки впливу іонізуючого випромінення та радіаційних уражень;

31. Ураження отруйними речовинами у воєнний та мирний час. Механізми токсичної дії;

32. Основні принципи діагностики уражень отруйними речовинами;

33. Класифікація та загальна характеристика отруйних речовин;

Принципи антидотної терапії при ураженнях отруйними речовинами;

34. Основні принципи надання медичної допомоги та лікування при ураженні отруйними речовинами на етапах медичної евакуації;

35. Опікова хвороба: визначення, класифікація, патогенез основних клінічних проявів;

36. Критерії визначення прогнозу при опіковій хворобі;

37. Методи визначення площі опіків та формулювання діагнозу опікової хвороби;

38. Типові ускладнення перебігу опікової хвороби;

39. Основні принципи сортування та медичної евакуації уражених з опіковою хворобою;

40. Шоки: класифікація, діагностика та основні принципи надання невідкладної допомоги та лікування на етапах евакуації;

41. Опіковий шок: принципи діагностики, невідкладної допомоги та лікування на етапах медичної евакуації;

42. Токсико-інфекційний шок: принципи діагностики, невідкладної допомоги

та лікування на етапах медичної евакуації;

43. Коми: класифікація, основні клінічні прояви, основні принципи діагностики та лікування;

44. Невідкладна допомога при гострій серцево-судинній недостатності;

45. Невідкладна допомога при непритомності;

46. Невідкладна допомога при колапсі;

47. Невідкладна допомога при гострій дихальній недостатності

3.4 Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є однією з форм організації навчання у вузі, яке має на меті поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти одержують в процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Індивідуальні завдання виконуються студентами самостійно під керівництвом викладача.

До індивідуальних завдань також відносяться: доповідь реферату на практичному занятті, доповіді історій хвороби на практичних заняттях, підготовка презентацій, доповідь на клінічних конференціях баз кафедри, написання тез, статей.

1. вміти організувати терапевтичну допомогу у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу;
2. знати особливості організації надання медичної допомоги в умовах локальних війн та збройних конфліктів;
3. знати організацію та методику медичного сортування поранених та хворих при їх масовому надходженню на етапи медичної евакуації та обсяг медичної допомоги пораненим, ураженим та хворим;
4. визначати особливості бойових травм, класифікацію, особливості клінічного перебігу та черговість надання допомоги на етапах евакуації;
5. вміти визначати бойову психологічну травму, принципи діагностики, надання допомоги та реабілітації;
6. визначити основні відомості про травми внаслідок дії факторів зовнішнього середовища (синдром тривалого стиснення, опіки,

- обмороження, перегрівання, переохолодження, ураження електричним струмом, утоплення);
7. визначити особливості морфологічних змін, клінічного перебігу, діагностики та лікування сучасної бойової терапевтичної патології; клініку, діагностику, профілактику та лікування захворювань внутрішніх органів у поранених, контужених та обпечених;
  8. володіти матеріалом на тему гострі та хронічні променеві ураження, патогенез, клініку, стадійність, особливості клінічного перебігу від характеру опромінення, сортування, надання невідкладної допомоги та лікування на етапах медичної евакуації; класифікацію, механізм дії, клініку, надання невідкладної допомоги, лікування на етапах медичної евакуації, сортування уражених бойовими отруйними речовинами;
  9. знати визначення, класифікацію та особливості перебігу і надання допомоги при опіковій хворобі;
  10. трактувати невідкладні стани у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях мирного часу (шоки, коми, гостра серцева та дихальна недостатність) та володіти основними принципами діагностики та надання невідкладної допомоги;
  11. трактувати принципи формування діагнозів з урахуванням прийнятої в Україні термінології згідно Міжнародної класифікації хвороб ВООЗ X перегляду. вміти:
  12. вміти організувати та проводити медичне сортування поранених і хворих при масовому надходженні;
  13. вміти виявляти та оцінювати прояви функціональної та органічної терапевтичної патології у поранених і хворих при масовому надходженні;
  14. вміти збирати дані про скарги пацієнта, анамнез хвороби, анамнез життя за стандартною схемою опитування хворого, за встановленими алгоритмами проводити та оцінювати результати фізикального обстеження;

15. призначати та самостійно оцінювати клінічні, лабораторні, інструментальні дослідження;
16. вміти виділяти провідний клінічний симптом або синдром, встановлювати найбільш вірогідний або синдромний діагноз хвороби;
17. проводити диференційну діагностику, обґрунтувати клінічний діагноз відповідно до прийнятої класифікації і номенклатури хвороб;
18. обґрунтовувати схеми, план і тактику надання допомоги терапевтичним хворим;
19. вміти призначити оптимальні антидотну терапію та патогенетичне лікування з урахуванням індивідуальних особливостей клінічного перебігу даного ураження у пацієнта;
20. виконувати медичні маніпуляції;
21. оформляти і вести необхідну медичну документацію, що регламентована у терапевтичних відділеннях військових госпіталів; планувати та організовувати евакуацію поранених і хворих всіма видами транспорту.
22. проводити організацію терапевтичної допомоги у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях у мирний час.
23. проводити медичне сортування уражених на етапах надання першої лікарської та спеціалізованої терапевтичної допомоги. Методика сортування уражених на етапах медичної евакуації;
24. визначати диференційно-діагностичні критерії ступенів тяжкості гострої променевої хвороби та надавати медичну допомогу на етапах медичної евакуації. Знати методику сортування уражених радіаційним випромінюванням на етапах медичної евакуації;
25. надавати медичну допомогу на етапах медичної евакуації при атипових формах гострої променевої хвороби. Скласти лікувальну програму при розвитку різних видів гострої променевої хвороби та при хронічній променевій хворобі;
26. проводити організацію невідкладної терапевтичної допомоги при гострих отруєннях на етапах медичної евакуації

- 27.діагностувати та проводити етапне лікування уражених отруйними речовинами у воєнний час та при надзвичайних ситуаціях у мирний час
Знати диференційну діагностику уражень отруйними речовинами (хлорвмісними, фторвмісними, чадним газом, аміаком, ціанідами та ін.).
- 28.діагностувати та надавати медичну допомогу при станах/захворюваннях, що викликані дією на організм термічних факторів (тепла та холоду).
Знати методи визначення площі ураження і важкості стану пацієнта з опіками.
- 29.діагностувати та проводити лікування захворювань внутрішніх органів у поранених на етапах медичної евакуації та травмах в умовах катастроф і аварій мирного часу
- 30.діагностувати, надавати допомогу та проводити профілактику при бойовій психічній травмі.
- 31.знати та володіти методикою надання допомоги при шоках. Знати принципи серцево-легеневої реанімації.
- 32.вміти проводити профілактику гострої променевої хвороби, гострих отруєнь, станів/захворювань, що викликані дією на організм термічних факторів, захворювань внутрішніх органів при бойовій хірургічній травмі та травмах в умовах катастроф і аварій мирного часу та бойової психічної травми.

3.5 Правила оскарження оцінки

Розгляд апеляції результатів підсумкового контролю знань здобувачів освіти є складовою організаційного забезпечення освітнього процесу проводиться з метою визначення об'єктивності виставленої оцінки. Головне завдання апеляційної процедури — подолання елементів суб'єктивізму при оцінюванні знань здобувачів освіти, уникнення непорозумінь та спірних ситуацій, створення сприятливих умов для розвитку та реального забезпечення законних прав і інтересів осіб які навчаються. Процедури апеляції та оскарження оцінки проводяться згідно Наказу ХНМУ від

30.09.2020 № 252 «Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю здобувачів освіти харківського національного медичного університету».

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги дисципліни. Навчальна дисципліна є нормативною для студентів. Студент зобов'язаний в повному обсязі оволодіти знаннями, вміннями, практичними навиками і компетентностями з дисципліни. При цьому обов'язково враховується присутність та активність студента під час практичних занять та лекцій.

Відвідування занять та поведінка. Студентам важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм. Для високої ефективності навчального процесу студент зобов'язаний виконувати наступні правила:

- відвідувати практичні заняття відповідно до розкладу;
- обов'язково в медичному халаті та презувному взутті, з ідентифікатором, що підтверджує особу;
- із собою повинні бути маска, рукавички, стетоскоп та тонометр;
- не запізнюватися на заняття;
- дотримуватись правил внутрішнього розпорядку університету;
- не розмовляти під час занять;
- відключати мобільний телефон;
- не пропускати заняття без поважних причин; - своєчасно і старанно виконувати поставлені завдання;
- не списувати і не користуватися плагіатом;
- бути ввічливим і доброзичливим до одногрупників і викладачів;
- бути пунктуальним і обов'язковим.

Використання електронних гаджетів. Використовувати комп'ютерне обладнання та електронні гаджети згідно до нормативних документів під час очного та дистанційного навчання.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Здійснюється згідно до документу Державного стандарту щодо осіб з особливими освітніми потребами.

5 АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

В університеті запроваджено систему академічної доброчесності, що закріплює норми, правила та принципи щодо дотримання академічної доброчесності та етики академічних відносин як невід'ємної складової у забезпеченні якості вищої освіти та наукової діяльності у Харківському національному медичному університеті для створення позитивного морального клімату в колективі та забезпечення якості вищої освіти в Університеті, а також регламентує організацію та заходи щодо попередження, виявлення та відповідальності за їх порушення, зумовлює організацію роботи Комісії з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами, а також Групи сприяння академічній доброчесності як складової якості освіти.

На офіційному сайті ХНМУ, у розділі «Академічна доброчесність» розташована інформаційна база - сукупність нормативних документів та упорядкованої інформації, що використовується під час функціонування системи забезпечення академічної доброчесності в університеті. За допомогою інформаційних матеріалів бази здійснюється популяризація принципів забезпечення академічної свободи і сприятливого морально-психологічного клімату в колективі та підвищення авторитету ХНМУ.

Здобувачі вищої освіти можуть бути притягнені до такої відповідальності: зниження результатів оцінювання контрольної роботи, іспиту, заліку тощо; повторне проходження оцінювання (контрольних робіт, іспитів, заліків тощо); призначення додаткових контрольних заходів; обмеження участі порушника в наукових дослідженнях, виключення з

окремих наукових проєктів; позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання стипендій, грантів тощо; виключення зі складу Студентської ради Університету; виключення зі складу Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених; усунення з посади старости, з команди учасників олімпіади, не включення в таку команду протягом навчального року; повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; повторне виконання наукової та/або кваліфікаційної роботи; повідомлення суб'єкта, який здійснює фінансування навчання здобувача, батьків здобувача про вчинене порушення; заборона представництва Університету в будь-яких заходах на певний період; оголошення догани із занесенням до особової справи порушника; відрахування з Університету.

Наукові, науково-педагогічні та педагогічні працівники Університету можуть бути притягнені до такої відповідальності: виключення зі складу колегіальних органів Університету; позбавлення права брати участь у конкурсах на отримання фінансування для проведення наукових досліджень та реалізації освітніх проєктів, стипендій, грантів; позбавлення почесних звань, нагород, стипендій тощо, присуджених Університетом; проведення додаткової перевірки на наявність ознак академічного плагіату всіх робіт, автором яких є порушник; заборона представництва Університету в будь-яких заходах на певний період; оголошення догани із занесенням до особової справи порушника; звільнення.

Джерела інформації з питань академічної доброчесності

На офіційному сайті ХНМУ, у розділі «Академічна доброчесність» розташована інформаційна база - сукупність нормативних документів та упорядкованої інформації, що використовується під час функціонування системи забезпечення академічної доброчесності.

На платформі Moodle, в системі дистанційного навчання ХНМУ розташовано 3 курси з академічної доброчесності.

Під час «Інфотижня першокурсника» у вересні 2020 року Директор наукової бібліотеки ХНМУ та декани ознайомили здобувачів вищої освіти з системою академічної доброчесності ХНМУ і протягом осіннього семестру 2020-2021 н.р. всі студенти, що поступили до ХНМУ, пройшли дистанційний курс «Академічна доброчесність», після засвоєння якого склали контроль засвоєння матеріалу та отримали відповідний сертифікат.

Проходження дистанційних курсів з академічної доброчесності у весняному семестрі 2020-2021н.р. планується для всіх здобувачів вищої освіти старших курсів ХНМУ.

Необхідність дотримання кодексу академічної доброчесності прописано у договорі кожного здобувача вищої освіти ХНМУ та у додатковій угоді до трудового договору кожного науково-педагогічного працівника ХНМУ.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Воєнно-польова терапія : підручник/ Г.В. Осьодло, А.В. Верба, М.М. Козачок, М.П. Бойчак та співавт. [за ред. Г.В. Осьодло, А.В. Верби]. – К. : СПД Чалчинська Н.В., 2017. – 620 с.

Допоміжна

2. Бебешко В. Г., Прістер Б. С., Омелянець М. І. Радіо-біофізичні та медико-біохімічні наслідки Чорнобильської катастрофи: шляхи пізнання та подолання: практичний посібник [для сімейного лікаря]. – Ужгород: ТДВ «Патент», 2017. – 504 с.
3. Втрата свідомості: Методичні рекомендації / [Коваль М.М., Осьодло В.В., Ткачов В.В.]. – К.: 2018. – 45 с.
4. Методичні рекомендації з удосконалення лікування та реабілітації військовослужбовців Збройних сил України, які залучаються до участі в

міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки, із посттравматичним стресовим розладом / [Друзь О.В., Сиропятов О.Г., Бадюк М.І., Напреев О.К., Рудь В.І., Гутченко К.С.]; ВМД МОУ. – К. : «МП Леся», 2014. – 54 с.

5. Внутренние болезни. Военно-полевая терапия: Учебное пособие /Под ред. А.Л. Ракова, А.Е. Сюсюкина. – СПб: ООО «Издательство ФОЛИАНТ», 2003. – 384 с.

6. Організація надання невідкладної медичної допомоги у військових частинах (зкладах) Збройних Сил України: Методичні рекомендації / 2-е вид., перероб. і доп. [Автори...]; ВМД Міністерства оборони України. – К.: УВМА, 2014. – 144 с.

7. Allied joint doctrine for medical support / NATO standard AJP-4.10 // With UK National elements. – 2015. – Edition B, Version 1.

6. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Міністерство охорони здоров'я України - <http://www.moz.gov.ua>

2. Всесвітня організація охорони здоров'я – <http://www.euro.who.int>

3. Офіційний сайт медичної служби Збройних Сил України, режим доступу <http://gvmu.mil.gov.ua>

4. Репозитарій ХНМУ (<http://repo.knmu.edu.ua/>) та бібліотека ХНМУ (<http://libr.knmu.edu.ua/>)

5. Вебінар на тему: «Crush Syndrome in the Field» за програмою Регіональної Базової лікарні Південно-Західного Онтаріо, режим доступу <https://www.youtube.com/watch?v=tfDhQbv0ojc>

6. Документальний фільм «Лучевая болезнь», режим доступу <https://www.youtube.com/watch?v=b4iAbfk2ogg>

7.. Документальний фільм «Острая лучевая болезнь», режим доступу <https://www.youtube.com/watch?v=DTZJvCH7nCo>

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та
травматології

Навчальний рік 2021-2022

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

Підготовка офіцерів запасу «Військово-польова хірургія»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний освітній компонент

Форма здобуття освіти   очна _____
(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я» _____
(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 228 «Педіатрія» _____
(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) _____

Освітньо-професійна програма (освітньо-наукова програма) «Педіатрія»

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Курс 5

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології

Протокол від
“28” серпня 2020 року №28
Завідувач кафедри

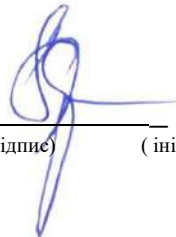
Схвалено методичною комісією ХНМУ з проблем професійної підготовки хірургічного профілю _____
(назва)

Протокол від
“31” серпня 2020 року № 1
Голова

_____

(підпис)

Березка М.І.
(ініціали, прізвище)

_____

(підпис)

Сипливи́й В.О.
(ініціали, прізвище)

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Григорук Вікторія Володимирівна доцент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, доцент, к.мед.н.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Березка Микола Іванович – завідувач кафедрою екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, спеціалізація ортопедія і травматологія, медицина невідкладних станів, mi.berezka@knmu.edu.ua 0675750303

Литовченко Віктор Олексійович – професор кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, доктор мед наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, медицина невідкладних станів vo.lytovchenko@knmu.edu.ua 0679135674

Григорук Вікторія Володимирівна – доцент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, доцент, спеціалізація ортопедія і травматологія, медицина невідкладних станів, vv.hryhoruk@knmu.edu.ua, 0997709972

Бітчук Микола Денисович – доцент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, доцент, спеціалізація анестезіологія, медицина невідкладних станів, md.bitchuk@knmu.edu.ua 0673677219

Власенко В'ячеслав Григорович – доцент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, vh.vlasenko@knmu.edu.ua, 0505940926

Остапенко Вікторія Миколаївна – доцент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація анестезіологія vm.ostapenko@knmu.edu.ua 0501877004

Гарячий Євгеній Владиславович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, медицина невідкладних станів, yv.hariachyi@knmu.edu.ua, 0506288688

Власенко Дмитро Вячеславович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, спеціалізація ортопедія і травматологія, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, dv.vlasenko@knmu.edu.ua, 0633633332

Лапшин Дмитро Вячеславович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, dv.lapshyn@knmu.edu.ua 0506815424

Літовченко Андрій Вікторович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, av.litovchenko@knmu.edu.ua, 0509098141

Рамі Аль Масрі А.Ф. – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, медицина невідкладних станів, am.rami@knmu.edu.ua 0638233917

Гришняєва Олена Володимирівна асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, спеціалізація психіатр, психотерапевт, психолог, медицина невідкладних станів, ov.hrishniaieva@knmu.edu.ua 0501017966

Кучеренко Богдан Юрійович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, спеціалізація ортопедія і травматологія, b.kucherenko@knmu.edu.ua, 0683931688

Іванов Олексій Миколайович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія. om.ivanov@knmu.edu.ua 0679048089

Спесивий Ігор Іванович – асистент кафедри екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології, кандидат медичних наук, спеціалізація ортопедія і травматологія, ii.spesyvyi@knmu.edu.ua 0958535311

Контактний телефон **тел. та E-mail кафедри:** тел. +380683931688, kaf.nnipo.nevidkladnoimed+unsubscribe@knmu.edu.ua.
Консультації

Очні консультації: розклад та місце проведення за розкладом кафедри.

Он-лайн консультації: розклад та місце проведення за попередньою домовленістю з викладачем.

Локація заняття проводяться в умовах Комунального некомерційного підприємства Харківської обласної ради «Обласна клінічна лікарня» 7, 8, 9 поверхи за розкладом та на базі стимуляційного центру 4 поверх корпусу УЛК.

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Підготовка офіцерів запасу «Військово-польова хірургія» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Педіатрія» та проекту Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), другий (магістерський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності «Педіатрія» (за умови наявності)

Опис навчальної дисципліни (анотація) Військово-польова хірургія - дисципліна про бойові пошкодженнях, організацію хірургічної допомоги та лікування поранених на театрі військових дій. Це клінічна навчальна дисципліна. Вона вивчає способи лікування ран, опіків і закритих пошкоджень, а також організацію і способи лікування поранених на етапах медичної евакуації.

Особливість роботи в військово-польовій обстановці - одночасне надходження значної кількості поранених на етапи медичної евакуації та великий обсяг хірургічної роботи, яку необхідно виконати за короткий час. У цих умовах недостатньо знати, як проводити хірургічне втручання, накладати пов'язки, шини і переливати кров. Головне значення набуває організація роботи.

Інша особливість полягає в тому, що польові медичні установи змушені змінювати місце свого розташування в залежності від бойової і медико-тактичної обстановки: наближатися до військ, скорочуючи тим самим терміни надходження поранених, або навпаки здійснювати швидко передислокацію в тил з одночасною евакуацією поранених.

Під час бойових дій хірургам доводиться працювати у важких і малоприспосадованих умовах: в наметах, землянках, бараках, підвалах зруйнованих будівель; при недостатньому освітленні, опаленні, несприятливої погоди, в лісі, степу, горах.

Особливість військово-польової хірургії полягає також в широкому застосуванні на всіх етапах евакуації медичного сортування. Без неї неможливо визначити послідовність та обсяг надання допомоги різним категоріям поранених в залежності від тяжкості ушкоджень.

Успіх лікування в значній мірі визначається забезпеченням неперервності і послідовності дій на всіх етапах.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є питання організації надання медичної допомоги пораненим і потерпілим на етапах медичної евакуації, діагностики і лікування вогнепальних і мінно-вибухових поранень різної локалізації та їх ускладнень.

Міждисциплінарні зв'язки: _____

Пререквізити Вивчення хірургії військової та надзвичайних ситуацій ґрунтується на вже отриманих студентами знаннях з медичної та біологічної фізики, біологічної та біоорганічної хімії, фізіології, патоморфологічних дисциплін, топографічної анатомії та топографічної хірургії, загальної

хірургії й інтегрується з госпітальною хірургією, дитячою хірургією, нейрохірургією, анестезіологією та реаніматологією, травматологією та ортопедією.

Постреквізити_ Основні положення навчальної дисципліни мають застосовуватися при вивченні суміжних дисциплін протягом 5 та 6 року навчання підготовки до навчання у закладах вищої освіти на програмах третього освітньо-наукового рівня вищої освіти.

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE
<http://distance.knmu.edu.ua>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни є підготовка лікаря широкого профілю, який здатний надавати медичну допомогу в екстремальних ситуаціях та в умовах бойових дій. Студенти повинні оволодіти основами організації надання медичної допомоги при бойовій хірургічній патології військового часу та надзвичайних станів, оволодіти знаннями з дисципліни та засвоїти і відпрацювати практичні навички та окремі лікарські маніпуляції.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- сформувати комунікативні та морально-деонтологічні навички медичного фахівця і принципи фахової субординації у військово-польовій хірургії;
- вивчити основні положення організації та надання хірургічної допомоги на етапах медичної евакуації;
- вивчити та засвоїти основні теми з курсу військово-польової хірургії;
- вивчити способи і види медичного сортування поранених;
- засвоїти прийоми і методи надання медичної допомоги при сучасній бойовій травмі та екстремальних ситуаціях.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами **компетентностей:**

інтегральні: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в екстремальних ситуаціях та в умовах бойових дій під час вивчення дисципліни “військово-польової хірургії”, що передбачає вивчення загальних принципів організації хірургічної допомоги при веденні бойових дій та в надзвичайних ситуаціях, клінічних проявів сучасних вогнепальних поранень, комбінованих і термічних уражень, закритих пошкоджень, ранової інфекції, травматичного шоку, синдрому тривалого роздавлювання, масивних крововтрат, лікувальну тактику на етапах евакуації.

загальні:

- ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим
- ЗК2 – Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях
- ЗК3 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності
- ЗК4 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
- ЗК5 – Здатність приймати обґрунтоване рішення ; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії
- ЗК6 – Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність спілкуватись іноземною мовою
- ЗК7 – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій
- ЗК8 – Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків
- ЗК9 – Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
- ЗК10 – Прагнення до збереження навколишнього середовища

спеціальні (фахові, предметні):

- ФК1 – Навички опитування
- ФК3 – Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
- ФК5 – Здатність до визначення принципів та характеру лікування захворювань
- ФК6 – Здатність до діагностування невідкладних станів
- ФК8 – Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів
- ФК9 – Навички виконання медичних маніпуляцій
- ФК11 – Здатність до планування та проведення санітарно-гігієнічних, профілактичних та протиепідемічних заходів, у тому числі щодо інфекційних хвороб
- ФК14 – Здатність до ведення медичної документації
- ФК15 – Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я населення; обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації
- ФК16 – Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції
- ФК17 – Здатність до проведення аналізу діяльності лікаря, підрозділу, закладу охорони здоров'я, проведення заходів щодо забезпечення якості та безпеки медичної допомоги і підвищення ефективності використання медичних ресурсів

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **програмних результатів навчання:**

ПРН 1 – здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей,

необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді

ПРН 2 – знання психофізіологічних особливостей людини, здоров'я людини, підтримки здоров'я, профілактики захворювань, лікування людини, здоров'я населення

Застосування знань та розумінь:

ПРН 3 – здатність застосовувати набуті знання, навички та розуміння для вирішення типових задач діяльності лікаря, сфера застосування яких передбачена переліками синдромів та симптомів, захворювань, невідкладних станів, лабораторних та інструментальних досліджень, медичних маніпуляцій

ПРН 4 – збір інформації про пацієнта

ПРН 5 – оцінювання результатів опитування, фізичного обстеження, даних лабораторних та інструментальних досліджень

ПРН 6 – встановлення попереднього клінічного діагнозу захворювання

ПРН 13 – проведення лікувально-евакуаційних заходів

ПРН 15 – виконання медичних маніпуляцій

ПРН 17 – ведення медичної документації, обробка державної, соціальної та медичної інформації

Формування суджень:

ПРН 18 – датність здійснювати оцінку стану здоров'я людини та забезпечувати його підтримку з урахуванням впливу навколишнього середовища та інших факторів здоров'я

ПРН 20 – здатність застосовувати набуті знання щодо існуючої системи охорони здоров'я для оптимізації власної професійної діяльності та участі у вирішенні практичних завдань галузі

ПРН 21 – сформованість фахівця з належними особистими якостями, який дотримується етичного кодексу лікаря

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **соціальний навичок (Softskills):**

- комунікативні вміння;
- ситуаційна обізнаність;
- адаптивність;
- бути дипломатичним і тактовним.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 1	Галузь знань 22 Охорона здоров'я (шифр і назва)	Нормативна (вибіркова)	
Загальна кількість годин –30	Спеціальність: <u>228 «Педіатрія»</u> (шифр і назва) Спеціалізація:	Рік підготовки (курс):	
		5-й	-й
		Семестр	
		9,10-й	-й
Годин для денної (або вечірньої) форми навчання: аудиторних –16 годинсамостійної роботи студента 14 годин	Освітній ступінь: Другий (магістерський) рівень ОПП «Педіатрія»	Лекції	
		2 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		14 год.	год.
Індивідуальні завдання: год.			
Вид підсумковою контролю: диф. залік на5курс			

Опис дисципліни Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Ушкодження грудної клітки. Пневмоторакс. Гемоторакс. Забій і тампонада серця. Нестабільна грудна клітка. Класифікація. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації.	2	On-line
	Всього годин	2	

Семінарські заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
	Всього годин	0		

Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Ушкодження, хребта. Торакальна травма.	4	розповідь-пояснення, презентація, відеороліки, відеофільми, дискусія, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, метод проєктів, використання манекенів високого рівня	Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль
2	Ушкодження живота. Ушкодження кінцівок.	5		
3	Ушкодження тазу. Нейротравма.	3		
	Диференційований залік	2		Підсумковий контроль: диф. залік
	Всього годин	14		

Лабораторні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
	Всього годин	0		

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Нейротравма.	5	метод проєктів, демонстрація, презентація	Поточний контроль: самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; реферати; творчі завдання
2	Ушкодження живота	5		
3	Ушкодження тазу.	4		
	Всього годин	14		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів

освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ».

За результатами засвоєння кожного практичного заняття виставляється оцінка з використанням 4-бальної системи. Враховується середній бал, який

переводиться у бали за шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу

(для дисциплін, що завершуються ДЗ або іспитом)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94
4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Проведення диференційованого заліку: Допускаються здобувачі які мають залік на 4 курсі з «Військово-польової хірургії», не мають пропусків практик та лекцій, атестовані на кожному занятті. Здобувач отримує завдання з дисципліни, які охоплюють зміст усього предмету відповідно до програми навчальної дисципліни у системі MOODLE та або письмова контрольна робота з 5 питань. Критерій оцінювання від 50 до 80 балів.

Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами, які включають теоретичну та практичну частини дисципліни	За кожную відповідь студент одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		
	80	65	50		

Оцінка з дисципліни складається з балів, що відповідають середній оцінці за весь термін вивчення дисципліни та оцінки диференційованого заліку.

ОД (від 120 до 200) = Ср бал за два семестри, конвертований у таблиці(від 70 до 120) + оцінка з диф.заліку(50-80)

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Питання до заліку:

1. Сучасна хірургічна травма в умовах масових ушкоджень при військових конфліктах, катастрофах і надзвичайних ситуаціях. Основи лікувально-евакуаційних заходів в сучасних умовах.
2. Медичне сортування, евакуація постраждалих.
3. Бойова хірургічна травма. Вогнепальна рана. Вибухова травма. Класифікація, клінічна картина. Раньова балістика, патоморфологія раньового процесу.
5. Лікування вогнепальних ран. Первинна і вторинна хірургічна обробка вогнепальної рани. Медикаментозне лікування
6. Травматичний шок. Ступені тяжкості шоку.
7. Травматична хвороба. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Основи інтенсивної інфузійної терапії.
8. Ускладнення травматичної хвороби: респіраторний дістрес-синдром, ДВЗ-синдром, жирова емболія, первинна і вторинна поліорганна недостатність. Тактика лікування.
9. Нейротравма. Ушкодження черепа та хребта.
10. Поранення лиця і шиї. Класифікація травм м'яких тканин, ЛОР – органів, очей, лицевого скелету. Повітряна емболія.
11. Ушкодження грудної клітки. Пневмоторакс. Гемоторакс.
12. Забій і тампонада серця. Нестабільна грудна клітка. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації.
13. Ушкодження живота. Закрита травма живота. Ножові та вогнепальні поранення.
14. Краж-синдром.
15. Політравма. Механізми компенсації при тяжкій травмі
16. Комбіновані радіаційні та хімічні ураження. Синдром взаємного обтяження.
17. Термічна опікова травма. Опікова хвороба. Класифікація.

Патоморфологія ранового процесу, визначення глибини і площі ушкоджень.
18. Термічна холодова травма. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації.

Контрольні питання

1. Сучасна хірургічна травма в умовах масових ушкоджень при катастрофах і надзвичайних ситуаціях. Основи лікувально-евакуаційних заходів в сучасних умовах.
2. Медичне сортування, евакуація постраждалих.
3. Бойова хірургічна травма. Вогнепальна рана. Вибухова травма. Класифікація, клінічна картина. Ранова балістика, патоморфологія ранового процесу.
4. Лікування вогнепальних ран. Первинна і вторинна хірургічна обробка вогнепальної рани. Медикаментозне лікування
6. Травматичний шок як перший період травматичної хвороби. Ступені тяжкості шоку.
7. Травматична хвороба. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Основи інтенсивної інфузійної терапії.
8. Ускладнення травматичної хвороби: респіраторний дістресс-синдром, ДВЗ-синдром, жирова емболія, первинна і вторинна поліорганна недостатність. Тактика лікування.
9. Нейротравма. Ушкодження черепа та хребта.
10. Поранення лиця і шиї. Класифікація травм м'яких тканин, ЛОР – органів, очей, лицевого скелету. Повітряна емболія.
11. Ушкодження грудної клітки. Пневмоторакс. Гемоторакс.
12. Забій і тампонада серця. Нестабільна грудна клітка. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації.
13. Ушкодження живота. Закрита травма живота. Ножові та вогнепальні поранення.
14. Краж-синдром.
15. Політравма. Механізми компенсації при тяжкій травмі
16. Комбіновані радіаційні та хімічні ураження. Синдром взаємного обтяження.
17. Термічна опікова травма. Опікова хвороба. Класифікація. Патоморфологія ранового процесу, визначення глибини і площі ушкоджень.
18. Термічна холодова травма. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації.

Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

1. Поранення обличчя. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації.
2. Поранення ЛОР – органів. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації.
3. Поранення очей. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації.
4. Ушкодження мозкового відділу черепа. Діагностика та лікування на

етапах медичної евакуації.

Правила оскарження оцінки

Правила оскарження оцінки: якщо студент не згодний з оцінкою Він чи Вона можуть перескласти дисципліну комісії. Якщо студент не зможе відповісти на запитання комісії, його оцінка може бути знижена.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Щоб успішно пройти відповідний курс необхідно регулярно відвідувати практичні заняття; мати теоретичну підготовку до практичних занять згідно тематики; не спізнюватися і не пропускати заняття; виконувати всі необхідні завдання і працювати кожного заняття; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися до кураторів курсу з різних питань за тематикою занять і отримувати її, коли Ви її потребуєте.

Студенти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття з метою, не пов'язаною з навчальним процесом. Не допускаються запізнення студентів на практичні заняття.

Відвідування пацієнтів під час курації в лікарні можливо за умов наявності у студентів відповідної форми одягу, санітарної книжки з відміткою про вакцинацію проти дифтерії, результатів обстеження на напруження імунітету за кором (або відмітка про вакцинацію), або іншими інфекційними захворюваннями згідно поточній епідемічній ситуації.

Студенти з особливими потребами можуть зустрічатися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи. Якщо у Вас виникнуть будь-які питання, будь ласка, контакуйте з викладачем.

Заохочується участь студентів у проведенні наукових досліджень та конференціях за даною тематикою. Студент може заробити додаткові бали за участь у написанні тез чи підготуванні реферату та його захисту на занятті (2 бали), активну участь у обговоренні тем (1 бал за тему). Загалом не більше 10 балів за дисципліну.

Усі студенти ХНМУ захищені Положенням про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у Харківському національному медичному університеті, розроблено з метою визначення дієвого механізму врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних із дискримінацією та сексуальними домаганнями. Дане Положення розроблено на підставі таких нормативно-правових актів України: Конституція України; Закону України «Про освіту»; Закону України «Про вищу освіту»; Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»; Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків»; Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод; Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти; Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок; Загальна рекомендація № 25 до параграфу 1 статті 4 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок;

Зауваження загального порядку № 16 (2005) «Рівне для чоловіків та жінок право користування економічними, соціальними і культурними правами» (стаття 3 Міжнародного пакту економічних, соціальних і культурних прав; Комітет з економічних, соціальних та культурних прав ООН); Рекомендації щодо виховання в дусі міжнародного взаєморозуміння, співробітництва і миру та виховання в дусі поваги до прав людини і основних свобод (ЮНЕСКО); Концепція Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року. Харківський національний медичний університет забезпечує навчання та роботу, що є вільними від дискримінації, сексуальних домагань, залякувань чи експлуатації. Університет визнає важливість конфіденційності. Всі особи, відповідальні за здійснення цієї політики (співробітники/-ці деканатів, факультетів, інститутів та Центру гендерної освіти, члени студентського самоврядування та етичного комітету, проректор з науково-педагогічної роботи), дотримуються конфіденційності щодо осіб, які повідомляють або яких звинувачують у дискримінації або сексуальних домаганнях (за виключенням ситуацій, коли законодавство вимагає розголошення інформації та/або коли розкриття обставин Університетом необхідне для захисту безпеки інших).

ХНМУ створює простір рівних можливостей, вільний від дискримінації будь-якого національного, расового чи етнічного походження, статі, віку, інвалідності, релігії, сексуальної орієнтації, гендерної приналежності, або сімейного стану. Всі права, привілеї, програми та види діяльності, що надаються студентам/-кам або співробітникам/-цям університету, розповсюджуються на всіх без винятку за умов належної кваліфікації. Антидискримінаційна політика та політика протидії сексуальним домаганням ХНМУ підтверджується Кодексом корпоративної етики та Статутом ХНМУ.

Техніка безпеки. Заняття за умов карантину будуть проведені у дистанційному форматі. Відпрацювання практичних навичок проводити за умов дозволу адміністрації університету з дотриманням маскового режиму, соціальної дистанції, наявності рукавичок.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра екстреної та невідкладної медичної допомоги, ортопедії та травматології підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Воєнно-польова хірургія / Заруцький Я.Л., Запорожан В.М., Білий В.Я. та ін. — Одеса: Одеський національний медичний університет (ОНМедУ), 2016. — 415 с.
2. Политравма: хірургія, травматологія, анестезіологія, інтенсивна терапія /Под ред. Ф.С. Глумчера, П.Д. Фомина, Е.Г. Педаченко и др.. – К.: ВСИ

- “Медицина”, 2012. – 736 с.
3. Медицина катастроф / І.В. Кочін, Г.О. Черняков, П.І. Сидоренко: за ред. І.В. Кочіна. – К.: Здоров’я, 2008. – 724 с.
  4. Невідкладна військова хірургія. / пер. з англ. — Київ, Наш Формат, 2015. 568 с.

Допоміжна

Екстрена медична допомога (гострі серцеві стани) /Г.Г. Рошчін, О.М. Пархоменко, В.О. Крилюк та ін: за ред. Г.Г. Рошчіна. – К.: ТОВ “НВП “Інтерсервіс”, 2011. – 159 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. http://knowledge.allbest.ru/life/2c0a65625a3bc68b4c53a88421316d37_0.html;
2. http://5ka.at.ua/load/medicina_ta_zdorov_39_ja/persha_domedichna_dopomoga_vumovakh_nadzvichajnikh_situacijakh_pri_opikakh_obmorozhenni_udushenni_re

fer at/37-1-0-20950;

3. www.mil-surgery.com/lections.php

1. Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

8. ІНШЕ

4 курс.

Тема 1. Вогнепальні поранення. Бойова хірургічна травма. Вогнепальна рана. Вибухова травма. Класифікація, клінічна картина. Ранова балістика, патоморфологія ранового процесу. Лікування вогнепальних ран. Первинна і вторинна хірургічна обробка вогнепальної рани. Медикаментозне лікування

Пошкоджуючі фактори тканин людини при вогнепальному пораненні. Класифікація вибухової травми. Особливості структурних і функціональних змін тканин в залежності від виду зброї. Ураження мінно-вибуховими пристроями, бомбами об'ємного вибуху. Види первинної хірургічної обробки за обсягом і терміном їх виконання. Показання чи відсутність показань і наявність протипоказань для первинної хірургічної обробки ран. Особливості і відмінності первинної хірургічної обробки при великих механічних пошкодженнях. Способи зашивання ран. Помилки при виконанні первинної хірургічної обробки ран.

Тема 2. Комбіновані радіаційні і хімічні ураження. Особливості перебігу поранень, переломів кісток, термічних опіків при комбінованих радіаційних ураженнях і попаданні радіоактивних речовин на рану та опікову поверхню. Синдром взаємного обтяження. Медична допомога у вогнищі ураження і на військових етапах медичної евакуації при комбінованих хімічних ураженнях.

Тема 3. Кровотеча і крововтрата. Класифікація, клінічні прояви, надання допомоги на етапах евакуації.

Тема 4. Травматичний шок. Синдром тривалого розчавлювання. Травматичний шок як перший період травматично хвороби. Ступені тяжкості шоку. Травматична хвороба. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Основи інтенсивно інфузійно терапі. Визначення травматичного шоку як першого періоду травматично хвороби, класифікація, ступені тяжкості шоку. Частота і тяжкість шоку на війні і в мирний час. Сучасні уявлення про етіологію і патогенез травматичного шоку. Клінічні прояви шоку при різних локалізаціях поранень. Рання профілактика шоку. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Основи інтенсивно інфузійно терапі. Травматична хвороба. Визначення, класифікація, періоди, етіологія, патогенез, перебіг. Ускладнення травматичної хвороби: респіраторний дістресс-синдром, ДВЗ-синдром, жирова емболія, первинна і вторинна поліорганна недостатність. Тактика лікування. Умови виникнення краж-синдрому. Класифікація, етіологія, патогенез, клінічна картина, перебіг, ускладнення. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Політравма. Класифікація, етіологія, патогенез, клінічна картина, перебіг, ускладнення. Лікувальна тактика на етапах евакуації.

Тема 5. Інфекційні ускладнення бойових пошкоджень Патоморфологічні зміни та клінічна Вторинна хірургічна обробка вогнепальної рани. Проведення медикаментозного лікування вогнепальних ран. картина, характерні для ранового процесу.

Тема.6. Термічні пошкодження. Класифікація опікової травми. Патоморфологія ранового процесу. Тяжкість ушкоджень: визначення глибини і площі ушкоджень. Клінічна картина, перебіг, ускладнення. Ступені опіків. Визначення загальної площі опіків і площі глибокого пошкодження. Ураження світловим випромінюванням ядерного вибуху, запалювальними вогнесумішами. Опікова хвороба. Визначення, етіологія, патогенез, класифікація, перебіг, ускладнення. Періоди опікової хвороби. Опіковий шок. Гостра токсемія. Опікова септикотоксемія. Видужання. Медична допомога на полі бою (у вогнищах масового ураження). Медичне сортування, обсяг і зміст медичної допомоги в умовах військових дій і екстремальних ситуаціях. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Термічна холодова травма. Класифікація. Патоморфологія ранового процесу. Тяжкість ушкоджень: визначення глибини і площі ушкоджень. Клінічна картина, перебіг, ускладнення.

4 Курс

Заняття1. Нейротравма. Нейротравма. Поранення лица і шиї. Класифікація травм м'яких тканин, ЛОР – органів, очей, лицевого скелету. Патоморфологія, клінічна картина, перебіг, ускладнення. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Класифікація нейротравми. Ушкодження черепа та хребта. Патоморфологічні зміни, клінічна картина, особливості перебігу, ускладнення. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Поранення лица і шиї. Класифікація травм м'яких тканин, ЛОР – органів, очей, лицевого скелету. Патоморфологія, клінічна картина, перебіг, ускладнення. Повітряна емболія. Діагностика, медичне сортування та лікування на етапах медичної евакуації. Ушкодження хребта. Частота закритих пошкоджень спинного мозку. Класифікація, клініка. Об'єм медичної допомоги на етапах евакуації. Вогнепальні поранення хребта і спинного мозку. Клінічна картина і діагностика. Періоди клінічного перебігу. Медична допомога на етапах евакуації. Торакальна травма. Ушкодження грудно клітки. Пневмоторакс. Гемоторакс. Забій і тампонада серця. Нестабільна грудна клітка. Класифікація. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Класифікація ушкоджень грудно клітки. Причини виникнення та основні ознаки пневмотораксу. Гемоторакс. Клінічні прояви забою і тампонади серця. Нестабільна грудна клітка, класифікація, патоморфологія, клінічна картина, перебіг, ускладнення. Діагностика, медичне сортування та лікування на етапах медичної евакуації.

Заняття 2. Ушкодження живота. Ушкодження живота. Закрита травма живота. Ножові та вогнепальні поранення. Класифікація ушкоджень живота. Відкрита та закрита травма живота. Ножові та вогнепальні поранення органів черевної порожнини. Діагностика та лікування на етапах медичної евакуації. Ушкодження кінцівок. Політравма. Класифікація,

етіологія, патогенез, клінічна картина, перебіг, ускладнення. Лікувальна тактика на етапах евакуації. Особливості перебігу поранень, переломів кісток, термічних опіків при комбінованих радіаційних ураженнях і попаданні радіоактивних речовин на рану та опікову поверхню

Заняття 3. Ушкодження тазу. Класифікація поранень і закритих пошкоджень таза і органів таза. Клініка і діагностика вогнепальних і закритих переломів кісток таза з пошкодженням і без пошкодження органів таза. Ускладнення при вогнепальних і закритих пошкодженнях таза. Перша медична допомога при пораненнях і закритих пошкодженнях таза. Профілактика шоку. Лікування поранень і закритих пошкоджень таза.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Епідеміології

Кафедра _____

Навчальний рік 2021 – 2022

СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«Військово – медична підготовка (Військова епідеміологія)»

(назва освітнього компоненту)

Нормативний чи вибіркового освітній компонент - нормативний

Форма здобуття освіти очна

(очна; заочна; дистанційна)

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність 228 «Педіатрія»

(шифр і назва спеціальності)

Спеціалізація (за наявності) _____

Освітньо-професійна програма Педіатрія

Другого (магістерського) рівня вищої освіти

Курс 5

Силабус навчальної дисципліни
затверджено на засіданні кафедри
епідеміології

Протокол від

“27”серпня 2021 року № 23

Завідувачка кафедри

професор Т. О. Чумаченко

Схвалено методичною комісією з
проблем громадського здоров'я
ХНМУ

Протокол від

“27”серпня 2021 року № 1

Голова методичної комісії,

професор В.А. Огнев

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Завідувач кафедри епідеміології ХНМУ, д. мед. н., професор Т.О. Чумаченко,
2. Доцент кафедри епідеміології ХНМУ, к. мед. н. Л.А. Ждамарова
3. доцент кафедри епідеміології, к. мед. н. В.І. Семішев
4. Асистент кафедри епідеміології ХНМУ В.І. Макарова.
5. Асистент кафедри епідеміології ХНМУ М.В. Райлян
6. Асистент кафедри епідеміології ХНМУ Ключник І.О.
7. Асистент кафедри епідеміології ХНМУ Поливянна Ю.І.
8. Асистент кафедри епідеміології ХНМУ Семеренська Т.І.

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Викладач: д. мед. н., професор, завідувачка кафедри епідеміології Чумаченко Тетяна Олександрівна

Інформація про викладача (-ів) професійні інтереси – епідеміологія, молекулярна епідеміологія, громадське здоров'я. Траєкторія професійного розвитку: закінчила Київський медичний інститут, 1983 р.; спеціальність - "Гігієна, санітарія, епідеміологія", д. мед. н., за спеціальністю 14.02.02 - епідеміологія, тема докторської дисертації "Імуноепідеміологічний моніторинг населення в системі епідеміологічного нагляду за інфекціями, контрольованими засобами імунопрофілактики, професор (2012 р). Має диплом магістра педагогика вищої школи, кваліфікація викладач університетів та вищих навчальних закладів. Має вищу кваліфікаційну категорію за спеціальністю «епідеміологія». Регіональний тренер щодо організації проведення щеплень від гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Постійно підвищує свою кваліфікацію, в тому числі зарубіжне стажування. Активно займається науковою діяльністю, є визнаним науковцем як в ХНМУ, так і серед світової медичної спільноти. Організує та координує міжнародні наукові проекти зі стратегії стримання розбитку антибіотикорезистентності, профілактики інфекцій, що пов'язані з наданням медичної допомоги, математичного моделювання епідемічних процесів інфекційної та неінфекційної патології людини. Постійно бере участь у роботі науково – практичних конференцій, симпозіумів, конгресів, в тому числі міжнародних, має близько 500 опублікованих наукових робіт, 12 патентів та свідоцтва на реєстрацію авторського права на твір. Співпрацює з закладами практичної охорони здоров'я та науковцями України, Молдови, Литви, Грузії, США, Національною агенцією Громадського здоров'я Швеції. Постійно удосконалює педагогічну майстерність, активно залучає здобувачів вищої освіти до наукової діяльності. На практичних заняттях створює доброзичливу, творчу атмосферу, використовує сучасні методи навчання.

Контактний телефон 067-570-80-55

Корпоративний Email to.chumachenko@knu.edu.ua

Інформація про консультації: очні консультації: щосередини 15.00-17.00, ауд. кафедри епідеміології; онлайн консультації – після отримання запиту від здобувача на консультацію через корпоративну пошту, викладач надсилає запрошення на консультацію, де є дані щодо дати, часу та посилання для приєднання до онлайн конференції на платформах Google Meet або Microsoft Teams

Локація – м. Харків, вул. Трінклера, 12

Викладач: к. мед. н., доцент кафедри епідеміології Ждамарова Лариса Анатоліївна

Інформація про викладача (-ів) професійні інтереси – епідеміологія, молекулярна епідеміологія, мікробіологія, вірусологія, паразитологія. Траєкторія професійного розвитку: Ждамарова Лариса Анатоліївна має вищу освіту за спеціальністю "санітарія, гігієна, епідеміологія". З 1991 року працює в ДУ «ІМІ НАМН». З 2014 року розпочала викладацьку діяльність на кафедрі епідеміології, з 2017 року займає посаду доцента кафедри епідеміологія. Кандидат медичних наук, старший науковий співробітник зі спеціальності «мікробіологія». Має «вищу» кваліфікаційну категорію зі спеціальності «Бактеріологія». Має 102 опублікованих наукових праць, з них 7 патентів. Більшість наукових праць видано в фахових виданнях. З 01. 2008 по теперішній час працює на посаді провідного наукового співробітника лабораторії профілактики краплинних інфекцій та за сумісництвом доцент кафедри епідеміології.

Контактний тел. та викладача: 0509460923,

Корпоративний E-mail la.zhdamarova@knu.edu.ua

Інформація про консультації: очні консультації: щочетверга 15.00-17.00, ауд. кафедри епідеміології; онлайн консультації – після отримання запиту від здобувача на консультацію через корпоративну пошту, викладач надсилає запрошення на консультацію, де є дані щодо дати, часу та посилання для приєднання до онлайн конференції на платформах Google Meet або Microsoft Teams

Локація – м. Харків, вул. Трінклера,12

Викладач Райлян Марина Володимирівна

Інформація про викладача Райлян М.В. В 2006 р. закінчила Харківський державний медичний університет за спеціальністю «Медико-профілактична справа» та здобула кваліфікацію лікар (ХА №30112199 від 30.06.2006 р.).

Після закінчення університету була прийнята до Орджонікідзевської районної санітарно-епідеміологічної станції м. Харкова на посаду лікаря-інтерна з епідеміології для проходження інтернатури, у 2007 році переведена на посаду лікаря-епідеміолога.

В Орджонікідзевській районній СЕС працювала до 21.12.2012 р., з січня 2013 р. переведена на посаду лікаря-епідеміолога відділу епідеміологічного нагляду Харківського міського управління Головного управління Держсанепідслужби в Харківській області, з 05.12.2013 р. переведена на посаду головного спеціаліста відділу епідеміологічного нагляду Харківського міського управління Головного управління Держсанепідслужби в Харківській області, як така, що стала переможцем у конкурсі. 05.12.2013 р. прийнято присягу державного службовця, 05.02.2014 р. присвоєно 13 ранг державного службовця. В 04.05.2016 р. переведена до Харківської міської філії ДУ «Харківський обласний лабораторний центр МОЗ України» на посаду лікаря-епідеміолога відділення організації епідеміологічних досліджень. З 24.10.2016 р. працюю на посаді асистента кафедри епідеміології ХНМУ. Має першу кваліфікаційну категорію за спеціальністю «Епідеміологія» з 03.11.2016 р. №428-к.

Викладаю наступні дисципліни: «Епідеміологія», «Внутрішня медицина з епідеміологією», «Клінічна епідеміологія», «Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних станів».

В 2018 р. отримала другу вищу освіту - Диплом магістра М 18 № 113764 Національний технічний університет «ХПІ», спеціальність «Освітні, педагогічні науки» від 21.12.2018.

Постійно підвищую свою кваліфікацію. Професійні інтереси: епідеміологія, мікробіологія, інфекційні хвороби.

Контактний телефон 068-611-42-00,

Корпоративний email mv.railian@knmu.edu.ua

Інформація про консультації: очні консультації: щоп'ятниці 15.00-17.00, ауд. кафедри епідеміології; онлайн консультації – після отримання запиту від здобувача на консультацію через корпоративну пошту, викладач надсилає запрошення на консультацію, де є дані щодо дати, часу та посилання для приєднання до онлайн конференції на платформах Google Meet або Microsoft Teams

Локація – м. Харків, вул. Трінклера,12

Викладач Поливянна Юлія Іванівна

Інформація про викладача Поливянна Ю.І., в 2003 році закінчила Харківський національний медичний університет за фахом «медико-профілактична справа». З 2003 р. по 2004 рік на базі ХМАПО і Комінтернівської райСЕС проходила інтернатуру за фахом «мікробіологія і вірусологія». У 2004-2009 роках прийнята до Комінтернівської райСЕС на посаду лікаря-бактеріолога. З 2009 р. по 2011 р. працювала лікарем-бактеріологом в бактеріологічній лабораторії ХОПТД №1. З 2011 р. по 2013 р. працювала мікробіологом в лабораторії ТОВ Харківської фармацевтичної компанії «Здоров'я народу». З 2013 р. по 2014 р. працювала лікарем-бактеріологом в бактеріологічній лабораторії КЗОЗ «Обласна клінічна інфекційна лікарня», а з 2014 р. по 2015 р. працювала на посаді завідувачої клініко-діагностичної лабораторії цього медичного закладу. Курси: 2009 р. - 4-х місячні курси спеціалізації по бактеріології на базі ХМАПО; 2009 р. - місячний передатестаційний цикл з бактеріології на базі

ХМАПО; 2009 р. -присвоєння другої категорії за фахом бактеріологія; 2014 р. – місячний передатестаційний цикл з бактеріології на базі ХМАПО; 2014 р. - присвоєння першої категорії за фахом бактеріологія. Поливянна Ю. І. постійно підвищує свою науково-педагогічну майстерність. Здобула сертифікат з англійської мови рівень С1 міжнародного зразка від іТЕР Academic-Plus Exam у серпні 2019 р.

Контактний телефон 067-318-38-08 Email yy.polyvianna@knmu.edu.ua

Інформація про консультації: очні консультації: щопонеділка 15.00-17.00, ауд. кафедри епідеміології; онлайн консультації – після отримання запиту від здобувача на консультацію через корпоративну пошту, викладач надсилає запрошення на консультацію, де є дані щодо дати, часу та посилання для приєднання до онлайн конференції на платформах Google Meet або Microsoft Teams

Локація – м. Харків, вул. Трінклера,12

Інформація про викладача Макарова Вікторія Іванівна, закінчила Харківський державний медичний університет в 1998 році за фахом «Лікувальна справа», проходила інтернатуру за фахом «Епідеміологія», навчалась в аспірантурі на кафедрі епідеміології ХНМУ, з 2011 року працює на посаді асистента кафедри епідеміології ХНМУ, має 1-шу кваліфікаційну категорію за фахом «Епідеміологія». Закінчила магістратуру за фахом «Публічне управління та адміністрування» в 2021 році. Тренер закладів вищої освіти щодо організації проведення щеплень від гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Активно займається науковою діяльністю, є учасником наукових проектів з міжнародною участю, опублікувала 83 наукові роботи, має 2 патенти на корисну модель та 4 свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір. Співпрацює з промисловими підприємствами з питань профілактики інфекційних захворювань та професійної патології, збереження здоров'я професійного колективу. Постійно підвищує свою кваліфікацію на переатестаційних циклах, курсах тематичного удосконалення, освітніх платформах, удосконалює рівень володіння англійською мовою. Постійно удосконалює педагогічний досвід та педагогічну майстерність на майстер-класах, тренінгах, лекціях. На практичних заняттях створює доброзичливу, творчу атмосферу, використовує сучасні методи навчання.

Контактний телефон 067-75-61-614

Корпоративний Email vi.makarova@knmu.edu.ua

Інформація про консультації: очні консультації: щовівторка 15.00-17.00, ауд. кафедри епідеміології; онлайн консультації – після отримання запиту від здобувача на консультацію через корпоративну пошту, викладач надсилає запрошення на консультацію, де є дані щодо дати, часу та посилання для приєднання до онлайн конференції на платформах Google Meet або Microsoft Teams

Локація – м. Харків, вул. Трінклера,12

Викладач асистент кафедри Ключник Інна Олексіївна

Інформація про викладача Ключник Інна Олексіївна, закінчила Харківський державний медичний університет в 1995 році за фахом «Медико-профілактична справа», проходила інтернатуру за фахом «Епідеміологія», має значний практичний досвід роботи за фахом, має вищу кваліфікаційну категорію за фахом «Епідеміологія», з 2020 року працює на посаді асистента кафедри епідеміології ХНМУ. Має вторинну спеціалізацію за фахом «Управління і охорона здоров'я». Тренер закладів вищої освіти щодо організації проведення щеплень від гострої респіраторної хвороби, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2. Активно займається науковою діяльністю, опублікувала 9 наукових робіт. Співпрацює з лікувально-профілактичними закладами з питань впровадження програм інфекційного контролю та гігієни

рук персоналу, профілактики інфекційних захворювань. Постійно підвищує свою кваліфікацію на курсах тематичного удосконалення, освітніх платформах, удосконалює рівень володіння англійською мовою. Педагогічний досвід та педагогічну майстерність постійно удосконалює на майстер-класах, тренінгах та лекціях. На заняттях використовує сучасні методи навчання з акцентом саме на практичну складову, створює доброзичливу та творчу атмосферу. Професійні інтереси – епідеміологія, інфекційні захворювання, мікробіологія, вірусологія, паразитологія, педагогіка вищої школи.

Контактний телефон 050-03-62-619; Email: ii.kliuchnyk@knmu.edu.ua

очні консультації: щосереді 15.00-17.00, ауд. кафедри епідеміології; онлайн консультації – після отримання запиту від здобувача на консультацію через корпоративну пошту, викладач надсилає запрошення на консультацію, де є дані щодо дати, часу та посилання для приєднання до онлайн конференції на платформах Google Meet або Microsoft Teams

Локація – м. Харків, вул. Трінклера,12

Викладач асистент кафедри Семеренська Тетяна Іванівна

Інформація про викладача Семеренська Тетяна Іванівна закінчила Харківський національний медичний університет у 2009 році за спеціальністю медико-профілактична справа. З 2009 по 2010 рік на базі Харківської медичної академії післядипломної освіти та Харківської обласної санітарно-епідеміологічної служби проходила практику за спеціальністю «епідеміологія». У 2010-2012 рр. прийнята на посаду епідеміолога до Орджонікідзевської районної санітарно-епідеміологічної станції. З 2013 по 2016 рік працювала епідеміологом у Державній установі «Харківський обласний лабораторний центр МОЗ України», відділ епідеміологічних досліджень Харківської міської філії. Курси: 2015 - місячний курс стажування та тематичні курси вдосконалення «Військова гігієна» на базі ХМАПО; 2016 рік - тематичне вдосконалення «Епідеміологія та профілактика інфекцій, пов'язаних із наданням медичної допомоги» на базі КНМУ. Додаткова освіта: 2013 Харківський гуманітарний університет "Народна українська академія", факультет післядипломної освіти, присвоєно кваліфікацію "Спеціаліст з перекладів" (англійська мова); 2020 Харківський національний медичний університет, спеціальність «Навчально-педагогічні науки», присвоєно кваліфікацію «Викладач вищої освіти».

Навчалась на курсах підвищення кваліфікації викладачів вищих навчальних закладів «Школа молодих вчителів» у 2016 - 2017 роках на базі ХНМУ. Семеренська Т.І. постійно вдосконалює свою науково-педагогічну майстерність. Під час практичних занять доброзичливо відноситься до здобувач вищої освіти. Для удосконалення знань здобувач вищої освіти використовує презентації, інформативні фільми по епідеміології.

Контактний номер 068-331-83-77 Електронна пошта ty.semerenskaia@knmu.edu.ua

очні консультації: щоп'ятниці 15.00-17.00, ауд. кафедри епідеміології; онлайн консультації – після отримання запиту від здобувача на консультацію через корпоративну пошту, викладач надсилає запрошення на консультацію, де є дані щодо дати, часу та посилання для приєднання до онлайн конференції на платформах Google Meet або Microsoft Teams

Локація – м. Харків, вул. Трінклера,12

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Військова епідеміологія» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Педіатрія» ,другого (магістерського) рівня, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності «228 Педіатрія»

Опис дисципліни

Розповсюдження інфекційних хвороб в людській популяції має свої закони. Для успішної боротьби з інфекційними хворобами необхідно розуміти закономірності та механізм розвитку епідемічного процесу в людській популяції та його особливості під час надзвичайних ситуацій. Будь яка надзвичайна ситуація впливає негативним чином на появу та розповсюдження інфекційних захворювань, ускладнює як проведення рутинних протиепідемічних та профілактичних заходів, так і тих, які вимагає поточна епідемічна ситуація.

В сучасних умовах в світі постійно відбуваються надзвичайні ситуації, під час яких окрім факторів самої надзвичайної ситуації, активізуються і природні та соціальні фактори епідемічного процесу, що призводить до підвищення рівня захворюваності та смертності населення, а організація і проведення своєчасних, у повному обсязі профілактичних та протиепідемічних заходів є викликом для системи охорони здоров'я населення України.

Окрім того, дана дисципліна дозволяє оцінювати наявність ризиків, пов'язаних також і зі збереженням здоров'я саме військових колективів, які виконують певну роботу та мають багато факторів нараження, які впливають на стан здоров'я та благополуччя саме цієї частки населення.

Курс – 5

Конкретний семестр / навчальний рік – 9-ий або 10-ий семестр 2021 – 2022 н .р.

Обсяг дисципліни – 30 год, (1,0 кредити ЄКТС), в тому числі 5 год – лекції, 10 год – практичні заняття, 15 год – самостійна робота здобувача вищої освіти

Загальна характеристика дисципліни – дисципліна «Військова епідеміологія» складена для здобувачів другого (магістерського) рівня освіти, галузі знань 22 «Охорона здоров'я», спеціальності 228 «Педіатрія», спеціалізації(-й) – лікар.

Дисципліна вивчається на 5-му курсі, вивчення дисципліни направлено на опанування використання методів епідеміології для системного підходу при проведенні профілактичних і протиепідемічних заходів серед військовослужбовців та населення; закладає здобувачам вищої освіти основи особливостей епідемічного процесу при надзвичайних станах та організації протиепідемічних заходів по локалізації і ліквідації таких епідемічних осередків.

Основними видами навчальних занять з військової епідеміології є лекції, практичні заняття та самостійна (позааудиторна робота здобувача вищої освіти) з тематики програми навчальної дисципліни. Викладання курсу будується з урахуванням особливостей надзвичайних ситуацій та катастроф мирного часу і сучасних бойових дій, можливого виникнення осередків масових санітарних втрат та досвіду бойових дій в сучасних локальних конфліктах.

Лекції (Л) викладаються в проблемному або тематичному плані завідувачем та доцентами кафедри. Лекції є одним із найважливіших видів навчальних занять і складають основу теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти. Вони мають за мету систематизувати основи наукових знань з дисципліни, розкрити стан і перспективи розвитку дисципліни, сконцентрувати увагу на найскладніших та актуальних питаннях.

Практичні заняття (ПЗ) є видом навчальних занять, на яких викладач проводить із здобувача вищої освіти детальний розгляд окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального

виконання здобувач вищої освіти відповідно сформульованих завдань. Практичні заняття проводяться з метою відпрацювання обов'язкових практичних навичок та умінь стосовно організації і проведення заходів превентивної медицини. Практичні заняття проводяться у складі навчальної групи не більше 12-14 осіб, з метою відпрацювання навичок з організації і проведення заходів превентивної медицини.

Самостійна робота (СРЗ) є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується комплексом навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни: підручники, навчальні посібники, матеріалами кафедральних лекцій. Здобувачами вищої освіти відпрацьовуються реферати, повідомлення, доповіді з тієї та іншої теми. Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечується комплексом навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручниками, навчальними посібниками, матеріалами кафедральних лекцій тощо. Методичні розробки для самостійної роботи здобувачів вищої освіти передбачають можливість проведення самоконтролю з боку здобувачів вищої освіти. Для самостійної роботи, окрім того, рекомендується відповідна наукова та фахова література. Можливі види самостійної роботи здобувачів вищої освіти: підготовка до практичного заняття та вивчення тем, що розглядаються лише в плані самостійної роботи здобувача вищої освіти, пошук та вивчення додаткової літератури, створення алгоритмів, структурно-логічних схем, написання реферату за однією з рекомендованих тем та захист його на практичному занятті.

Роль та місце дисципліни у системі підготовки фахівців – дана дисципліна має ключову роль при опануванні знань та практичних навичок з організації та проведення профілактичних та протиепідемічних заходів в умовах надзвичайних ситуацій (природних, техногенних, антропогенних та ін.), під час ведення бойових дій по відношенню як до населення, так і у військах. Знання особливостей епідемічного процесу під час надзвичайних ситуацій, принципів організації, планування та проведення необхідних протиепідемічних заходів є необхідними лікаря будь-якої спеціальності та важливими для подальшої роботи фахівця на високому кваліфікаційному рівні.

Посилання на відео-анотацію дисципліни (за наявності) і т. ін. – не має

Сторінка дисципліни в системі Moodle (за наявності) -

Предметом вивчення навчальної дисципліни є епідемічний процес, тобто розповсюдження будь-яких патологічних станів (інфекційного та неінфекційного генезу) в людській популяції; епідеміологічний метод як інструмент вивчення епідемічного процесу, аналіз та прийняття обґрунтованих рішень щодо виявлених факторів нараження, які втілюються в діагностичних, лікувальних та профілактичних програмах під час надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

Міждисциплінарні зв'язки: «Військова епідеміологія» ґрунтується на знаннях, отриманих здобувачем вищої освіти при вивченні інших базових дисциплін – медичної біології, мікробіології, вірусології та імунології, епідеміології, інфекційних хвороб, біостатистики, медицини громадського здоров'я й інтегрується з цими дисциплінами;

Пререквізити _ медична біологія, мікробіологія, вірусологія та імунологія, епідеміологія, біостатистика, медицина громадського здоров'я, філософія, інфекційні хвороби

Постреквізити медицина катастроф, військова медицина

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Військова епідеміологія» є формування системи базових знань з особливостей епідемічного процесу при надзвичайних ситуаціях та організація і проведення профілактичних та заходів контролю щодо попередження заносу,

виникнення і поширення інфекційних захворювань серед населення та у військах;

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Військової епідеміології» є:

1. визначати ризики, проводити аналіз та моніторинг і надавати рекомендацій щодо оперативних загроз інфекційної етіології, які несуть територія, клімат, епідемічні, ендемічні захворювання;
2. оволодіти навичками організації протиепідемічних заходів та заходів контролю щодо попередження заносу, виникнення і поширення інфекційних захворювань, санітарно-протиепідемічних заходів по локалізації та ліквідації епідемічного осередку;
3. оволодіти навичками проведення стандартизованих лабораторних досліджень з метою визначення, нагляду та моніторингу потенційних факторів ризиків для здоров'я.

1.3. Компетентності та результати навчання, формувannya яких сприяє дисципліна

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами **компетентностей:**

інтегральні: здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні спеціалізовані задачі в нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності в мультидисциплінарному контексті на основі концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у галузі охорони здоров'я, із здатністю зрозумілого і аргументованого донесення висновків до фахівців і нефахівців, а також є основою для оригінального мислення, продовження навчання з високим ступенем автономії та проведення досліджень

загальні:

ЗК1 – Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, здатність вчитися і бути сучасно навченим

ЗК2 – Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях

ЗК3 – Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК4 – Здатність до адаптації та дії в новій ситуації

ЗК5 – Здатність приймати обґрунтоване рішення ; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії

ЗК7 – Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ЗК9 – Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

спеціальні (фахові, предметні):

ФК1 – Навички опитування

ФК8 – Здатність до проведення лікувально-евакуаційних заходів

ФК11 – Здатність до планування та проведення санітарно-гігієнічних, профілактичних та

ФК14 – Здатність до ведення медичної документації

ФК15 – Здатність до проведення епідеміологічних та медико-статистичних досліджень здоров'я населення; обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації

ФК16 – Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних **програмних результатів навчання:**

- ПРН 1 – здобуття особою загальних та спеціальних фундаментальних і професійно-орієнтованих знань, умінь, навичок, компетентностей, необхідних для виконання типових професійних завдань, пов'язаних з її діяльністю в медичній галузі на відповідній посаді
- ПРН 2 – знання психофізіологічних особливостей людини, здоров'я людини, підтримки здоров'я, профілактики захворювань, лікування людини, здоров'я населення
- ПРН 4 – збір інформації про пацієнта
- ПРН 11 – проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів

- ПРН 12 – планування профілактичних та протиепідемічних заходів щодо інфекційних хвороб
- ПРН 13 – проведення лікувально-евакуаційних заходів
- ПРН 16 – оцінювання впливу навколишнього середовища на стан здоров'я населення
- ПРН 18 – здатність здійснювати оцінку стану здоров'я людини та забезпечувати його підтримку з урахуванням впливу навколишнього середовища та інших факторів здоров'я
- ПРН 19 – здатність здійснювати оцінку санітарно-гігієнічного стану навколишнього середовища з метою визначення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних соціальних навичок (Soft skills):

- активне слухання
- уміння чітко висловити свою думку
- здатність розуміти почуття, потреби і проблеми інших людей
- уміння бути членом команди, працювати на результат
- уміння висловити повагу до внеску інших осіб
- сприйняття різних стилів поведінки
- лідерські навички
- навички впливу і переконливості
- уміння визначити суть проблеми та причини її виникнення
- уміння знайти відповідну інформацію і достовірні джерела
- здатність сформулювати варіанти розв'язання цієї проблеми
- уміння передбачити наслідки кожного варіанта для себе й інших
- здатність обрати оптимальне рішення
- уміння відрізняти факти від міфів, стереотипів та особистих уявлень
- здатність концентруватися на досягненні мети

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 1,0	Галузь знань <u>22 «Охорона здоров'я»</u> (шифр і назва)	Нормативна	
Загальна кількість годин –30,0	Спеціальність: <u>228«Педіатрія»</u> (шифр і назва) Спеціалізація: _____	Рік підготовки (курс):	
		5-й	
		Семестр	
		9/або 10-й	
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 15 самостійної роботи здобувача -15	Освітній ступінь: Другий (Магістерський) ОПП «228 Педіатрія»	Лекції	
		5 год.	год.
		Практичні, семінарські	
		15 год.	год.
		Лабораторні	
		0 год.	год.
		Самостійна робота	
		15 год.	год.
Індивідуальні завдання: 0 год.			
Вид підсумкового контролю: залік			

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Військова епідеміологія, як складова превентивної медицини. Історія розвитку військової епідеміології. Військова епідеміологія, як наука, її роль і місце в ряді військово-медичних наук, перспективи розвитку.	1	вступна
2	Особливості епідемічного процесу в умовах надзвичайних ситуацій мирного часу та при веденні бойових дій. Поняття про біологічну зброю.	2	проблемна
3	Принципи організації профілактичних та протиепідемічних заходів у військах. Протибіологічний захист військ.	2	тематична
	Всього годин	5	

2.2.2 Семінарські заняття

Не має

2.2.3 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Виявлення ризиків, аналіз, моніторинг та надання рекомендацій щодо оперативних загроз інфекційної етіології, які несуть територія, клімат, епідемічні, ендемічні захворювання, екологічні та техногенні особливості. Організація і зміст протиепідемічних заходів та заходів контролю щодо попередження заносу, виникнення і поширення інфекційних захворювань.	5	розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дискусія,	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; самоконтроль;
2	Організація і зміст санітарно-протиепідемічних заходів по локалізації та ліквідації епідемічного осередку у відповідності до інфекційних захворювань (ендемічні, екзотичні, емерджентні, ті, що мають міжнародне значення) та механізму передачі збудників. Захист в умовах використання біологічної зброї. Залік.	5	розповідь-пояснення, бесіда, презентація, відеороліки, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, кейс-метод,	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему;
	всього	10		

2.2.4. Лабораторні заняття

Не має

2.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Військова епідеміологія, як складова превентивної медицини у відповідності до Стандарту НАТО Організація системи застосування протиепідемічних заходів, медичні сили та засоби Історія розвитку військової епідеміології. Військова епідеміологія, як наука, її роль і місце в ряді військово-медичних наук, перспективи розвитку. Чинники, що визначають розвиток епідемічного процесу у військах.	3	розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дискусія,	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему;
2	Виявлення ризиків, аналіз, моніторинг та надання рекомендацій щодо оперативних загроз інфекційної етіології, які несуть територія, клімат, епідемічні, ендемічні захворювання, екологічні та техногенні особливості, система спостереження за здоров'ям ЕліНАТО, у відповідності до Стандарту НАТО Організація і зміст протиепідемічних заходів та заходів контролю щодо попередження заносу, виникнення і поширення інфекційних захворювань у відповідності до Стандарту НАТО	3	розповідь-пояснення, бесіда, презентація,	усне опитування (індивідуальне); індивідуальні завдання; виступ на задану тему;
3	Впровадження системи епідеміологічного спостереження, збору даних та звітності у відповідності до Стандарту НАТО. Політика імунізації, освіти і	4	розповідь-пояснення, бесіда, презентація,	усне опитування (індивідуальне); індивідуальні завдання; виступ на задану тему; ;

	підготовки особового складу у відповідності до Стандарту НАТО			
4	Проведення лабораторних досліджень з метою визначення, нагляду та моніторингу потенційних факторів ризиків для здоров'я у відповідності до Стандарту НАТО	2	розповідь-пояснення, бесіда, презентація, дискусія,	усне опитування (індивідуальне); тестовий контроль
	Організація і зміст санітарно-протиепідемічних заходів по локалізації та локалізації епідемічного осередку у відповідності до Стандарту НАТО. Захист в умовах використання біологічної зброї у відповідності до Стандарту НАТО	2		
	Підготовка до заліку	1		
	Всього годин	15		

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Харківському національному медичному університеті (наказ ХНМУ від 21.08.2021 № 181)

3.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності (ПНД)

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни (ПНД), здобувач вищої освіти виставляється оцінка за традиційною 4-бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» або «незадовільно».

Підсумковий бал за поточну навчальну діяльність (ПНД) визначається як середнє арифметичне традиційних оцінок за кожне заняття, округлене до 2-х знаків після коми та перераховується у багатобальну шкалу за таблицею 2 (див. нижче).

ПНД вважається виконаною, якщо здобувач в поточному семестрі відпрацював всі пропущені аудиторні заняття та лекції, а середній бал за всі теми ПК дорівнює 3 балам та вище, в такому разі у відомість виставляється відмітка «відпрацьовано» та вказується середній бал в 4-бальній системі (розраховується автоматично в межах функціоналу електронного журналу АСУ), або «невідпрацьовано», якщо здобувач в поточному семестрі має невідпрацьовані пропущені аудиторні заняття та лекції, або середній бал нижче за 3 бали.

Перерахунок середньої оцінки за ПНД, проводиться відповідно до таблиці 2, так як дисципліна завершуються заліком. Кількість балів, яку має набрати здобувач вищої освіти для допуску до заліку від 120 до 200 балів.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.22-4,23	169	3.45-3,46	138
4.97-4,99	199	4.19-4,21	168	3.42-3,44	137
4.95-4,96	198	4.17-4,18	167	3.4-3,41	136
4.92-4,94	197	4.14-4,16	166	3.37-3,39	135
4.9-4,91	196	4.12-4,13	165	3.35-3,36	134
4.87-4,89	195	4.09-4,11	164	3.32-3,34	133
4.85-4,86	194	4.07-4,08	163	3.3-3,31	132
4.82-4,84	193	4.04-4,06	162	3.27-3,29	131
4.8-4,81	192	4.02-4,03	161	3.25-3,26	130
4.77-4,79	191	3.99-4,01	160	3.22-3,24	129
4.75-4,76	190	3.97-3,98	159	3.2-3,21	128
4.72-4,74	189	3.94-3,96	158	3.17-3,19	127
4.7-4,71	188	3.92-3,93	157	3.15-3,16	126
4.67-4,69	187	3.89-3,91	156	3.12-3,14	125
4.65-4,66	186	3.87-3,88	155	3.1-3,11	124
4.62-4,64	185	3.84-3,86	154	3.07-3,09	123
4.6-4,61	184	3.82-3,83	153	3.05-3,06	122
4.57-4,59	183	3.79-3,81	152	3.02-3,04	121
4.54-4,56	182	3.77-3,78	151	3-3,01	120
4.52-4,53	181	3.74-3,76	150	Менше 3	Недостатньо
4.5-4,51	180	3.72-3,73	149		
4.47-4,49	179	3.7-3,71	148		
4.45-4,46	178	3.67-3,69	147		
4.42-4,44	177	3.65-3,66	146		
4.4-4,41	176	3.62-3,64	145		
4.37-4,39	175	3.6-3,61	144		
4.35-4,36	174	3.57-3,59	143		
4.32-4,34	173	3.55-3,56	142		
4.3-4,31	172	3.52-3,54	141		
4.27-4,29	171	3.5-3,51	140		
4.24-4,26	170	3.47-3,49	139		

3.2 Оцінювання індивідуальних завдань

На засіданні кафедри затверджено перелік індивідуальних завдань з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні (**не більше 10**). Бали за індивідуальні завдання одноразово нараховуються тільки комісійно (комісія – зав. кафедри, завуч, викладач групи) лише за умов успішного їх виконання та захисту. При цьому загальна сума балів не може перевищувати 200 балів.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти

Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час практичних занять та заліку шляхом усного опитування та/або тестових завдань.

3.3 Оцінка з дисципліни

Дисципліна вивчається протягом 1-го семестру. Дисципліна завершується заліком.

Технологія оцінювання дисципліни (табл. 3 з «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти...»).

Оцінювання результатів вивчення дисциплін проводиться безпосередньо під час заліку. Оцінка з дисципліни визначається як сума балів за ПНД, перерахованих у 200-бальну шкалу за таблицею 2 та індивідуальних завдань здобувача вищої освіти і становить min – 120 до max – 200. Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS наведена у таблиці 3.

Таблиця 3

**Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою,
чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS
Шкала оцінювання у ХНМУ**

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Оцінка з дисципліни виставляється лише здобувача вищої освітнім, які виконали навчальну програму з дисципліни у повному обсязі. Оцінки "F_x" або "F" ("незадовільно") виставляються здобувача вищої освітнім, яким не зараховано вивчення дисципліни, формою контролю якої є залік.

3.2. Питання до заліку / контрольні питання:

1. Військова епідеміологія, як складова превентивної медицини
2. Історія розвитку військової епідеміології.
3. Військова епідеміологія, як наука, її роль і місце в ряді військово-медичних наук, перспективи розвитку.
4. Особливості епідемічного процесу в умовах надзвичайних ситуацій мирного часу та при веденні бойових дій.
5. Чинники, що визначають розвиток епідемічного процесу у військах.
6. Виявлення ризиків, аналіз, моніторинг та надання рекомендацій щодо оперативних загроз інфекційної етіології, які несуть територія, клімат, епідемічні, ендемічні захворювання, екологічні та техногенні особливості.
7. Організація і зміст протиепідемічних заходів та заходів контролю щодо попередження заносу, виникнення і поширення інфекційних захворювань.
8. Організація і зміст санітарно-протиепідемічних заходів по локалізації та ліквідації епідемічного осередку у відповідності до інфекційних захворювань (ендемічні, екзотичні, емерджентні, ті, що мають міжнародне значення) та механізму передачі збудників.
9. Поняття про біологічну зброю.
10. Протибіологічний захист військ
11. Медичні сили і засоби під час надзвичайних ситуацій в системі загальних протиепідемічних заходів в мирний час.

12. Медичні сили, які будуть брати участь в ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій в випадку виникнення епідемічних осередків, а також засоби, які будуть застосовуватись при ліквідації епідемічних осередків.
13. Засоби екстреної неспецифічної і специфічної профілактики, організація і проведення екстреної профілактики в випадку надзвичайної ситуації.
14. Протиепідемічні вимоги щодо розміщення інфекційних хворих (уражених біологічною зброєю), правила евакуації джерел інфекції за межі епідемічного осередку.
15. Підготовка медичного персоналу лікувально-профілактичних установ на випадок надзвичайних ситуацій.
16. Матеріально-технічна база на випадок надзвичайних ситуацій. Комплексний план по захисту населення в випадку надзвичайних ситуацій.
17. Особливості проведення протиепідемічних заходів у випадку надзвичайних ситуацій мирного часу за умов занесення карантинних інфекцій.
18. Клініко-епідеміологічні ознаки карантинних та особливо небезпечних інфекцій.
19. Санітарна охорона кордонів держави від завозу (заносу) карантинних інфекцій: санітарно-карантинні відділи, санітарно-карантинні пункти і пости, їх завдання і оснащення.
20. Надзвичайна протиепідемічна комісія: структура і завдання.
21. Карантинні заходи в епідемічному осередку, структура і розгортання в ньому лікувально-профілактичних установ, протиепідемічний режим.
22. Правила згортання карантину та показники ефективності здійснених профілактичних і протиепідемічних заходів при ліквідації епідемічного осередку.
23. Медичні сили та засоби в системі протиепідемічного захисту військ.
24. Медичні сили роти, батальйону, полку, бригади та протиепідемічні засоби захисту: індивідуальні та колективні.
25. Структура і розгортання військово-польового інфекційного госпіталю, протиепідемічний режим у ньому.
26. Структура і розгортання госпіталю для хворих на особливо небезпечні інфекції та особливості протиепідемічного режиму у ньому.
27. Протиепідемічний захист військ, біологічна розвідка.
28. Санітарно-епідеміологічна розвідка і вимоги до неї.
29. Неспецифічна індикація біологічної зброї.
30. Специфічна індикація біологічної зброї.
31. Матеріали і методи специфічної індикації і визначення чутливості мікроорганізмів до антибактеріальних засобів.
32. Правила використання індивідуальних і колективних засобів захисту в осередках біологічного (бактеріологічного) забруднення.
33. Організація і здійснення санітарної обробки особового складу в випадку введення в військах в дію обсервації, карантину.
34. Оцінка санітарно-епідемічного стану території і військ.
35. Обсервація в військах, особливості її організації і проведення, строки її проведення і закінчення.
36. Карантин в військах, особливості його організації і проведення, строки його проведення і закінчення.

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні):

індивідуальні навчально-дослідних завдань (ІНДЗ) у вигляді усного повідомлення та / або тези доповідей, стаття з презентацією результатів епідеміологічного аналізу та епідеміологічної діагностики інфекційної та неінфекційної захворюваності окремої нозоформи з виведенням проявів та закономірностей епідемічного процесу по окремим територіям, певному часу по

групам населення та по колективах, які є актуальним для військових колективів, а також для населення під час ведення бойових дій, антитерористичних операцій.

Розподіл додаткових балів для студентів у залежності від виду виконаної індивідуальної роботи в 2021 – 2022 н.р.

Вид індивідуальної роботи	Кількість балів
Усний доклад та публікація тез англійською мовою на зарубіжних конференціях	9 - 10
Публікація статті в журналах, які входять до наукометричних баз (Scopus, Web of Science)	9 - 10
Усний доклад та публікація тез російською мовою на зарубіжних конференціях	8 - 9
Усний доклад та публікація тез на конференціях в Україні	7 - 8
Публікація тез англійською мовою на зарубіжних конференціях	7 - 8
Публікація тез російською мовою на зарубіжних конференціях	6 - 7
Публікація тез англійською мовою на конференціях в Україні	5 - 6
Публікація тез українською / російською мовою на конференціях в Україні	4 - 5
Усний доклад з презентацією на конференціях ХНМУ, кафедральних та міжкафедральних конференціях	3 - 4
Сбір та аналіз епідеміологічних даних	1 - 2

3.5. Правила оскарження оцінки

Скарга надається відповідальному за навчально – методичну роботу або завідувачу кафедри, обговорюється на засіданні кафедри, здобувач вищої освіти пропонується складання заліку перед комісією, до складу якої входять завідувач кафедри, завуч кафедри, доцент кафедри та/або викладач академічної групи, комісійно вирішується питання про підсумкову оцінку.

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Академічні очікування від здобувачів вищої освіти

Вимоги дисципліни

Очікується, що здобувачі вищої освіти відвідуватимуть всі практичні заняття та виконають всі розділи самостійної роботи. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його (згідно графіку на інформаційному стенді кафедри)

Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно, якщо у здобувач вищої освіти виникають запитання, можна звернутися до викладача особисто або за електронною поштою, яку викладач/-ка надає на першому практичному занятті.

Під час практичних занять здобувач вищої освіти та здобувач вищої освіти рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до викладача – це абсолютно нормально.

Здобувачі вищої освіти повинні приходити вчасно, не запізнюватися, на заняттях повинні бути вдягнуті у медичний халат, змінне взуття та бахіли не потрібні, верхній одяг залишається в гардеробі.

Заняття в дистанційному режимі проводяться після отримання інформації з відповідного деканату для дотримання протиепідемічного режиму у закладі вищої освіти. Під час проведення заняття у дистанційному режимі здобувачі мають бути вдома (гуртожитку). Якщо здобувач перебуває на робочому місці, на вулиці, в громадському транспорті, інших місцях, він видаляється з заняття і відпрацьовує пропущене заняття згідно наказів ХНМУ «Про організацію освітнього процесу» та «Положення про відпрацювання пропущених занять».

Під час заняття камера має бути включеною весь час.

Використання електронних гаджетів допускається у разі необхідності (як калькулятор або для наочного представлення інформації у вигляді графіків та діаграм), проте дзвінки можна робити тільки під час перерви, пошук вірної відповіді за допомогою гаджетів за допомогою мережі інтернет заборонено.

Поведінка в аудиторії

Основні «так» та «ні»

Здобувач вищої освіти важливо дотримуватися правил належної поведінки в університеті. Ці правила є загальними для всіх, вони стосуються також і всього професорсько-викладацького складу та співробітників/-ць, і принципово не відрізняються від загальноприйнятих норм.

Під час занять дозволяється:

- залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;
- пити безалкогольні напої;
- фотографувати слайди презентацій;
- брати активну участь у ході заняття (див. Академічні очікування від здобувач вищої освіти).

заборонено:

- їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження);
- палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої або наркотичні засоби;
- нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу;
- грати в азартні ігри;
- наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території);
- галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику в аудиторіях і навіть у коридорах під час занять.
- розмовляти по телефону
- використовувати інтернет (телефон) під час відповіді на питання викладача, під час заліку.

Щодо осіб з особливими освітніми потребами – всі здобувачі освіти мають право на отримання знань, в тому числі, якщо в цьому буде потреба, у дистанційному форматі.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни - активна участь під час обговорення в аудиторії, здобувач вищої освіти мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від здобувач вищої освіти очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Техніка безпеки

На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі – оновлений силабус буде розміщено на сайті учбового закладу з приміткою «оновлений».

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Кафедра епідеміології підтримує нульову толерантність до плагіату. Від здобувачів вищої освіти очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук. Зарахування додаткових балів проводиться комісійно за виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань (ІНДЗ) з ретроспективного епідеміологічного аналізу інфекційної захворюваності, та презентації результатів проведених досліджень на науково – практичних конференціях різного рівня (усна доповідь, публікація тез, статті у фахових журналах, постерні доклади). Проте при виявленні плагіату бали будуть анульовано та відніматися.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

(до 10 джерел за останні 5 років, 2-3 з яких міжнародні)

Базова

1. Доктрина медичного забезпечення Збройних Сил України / під. ред. В. Б. Андронатія, Ю. Ф. Клівенка. - Київ : УВМА. НДІ ПВМ, 2014. - 25 с.
2. Стандарт НАТО АJP-4.10 «Спільна медична доктрина з медичного забезпечення» [Електронний ресурс]: (Редакція В, версія 1, травень 2015) https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/4571
3. Військово-медична підготовка / Під редакцією професора Бадюка МІ. - К.: „МП Леся“, 2007. - 482 с.
4. Епідеміологія екстремальних умов з курсом військової епідеміології / Андрейчин М.А., Копча В.С., Крушельницький О.Д., Нарожнов В.В. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. – 270 с + 14 іл.
5. Військова епідеміологія: навч. Посібник / Н.О. Виноград, З.П. Васишин, Л.П. Козак. – К. : ВСВ «Медицина», 2018. – 184 с.

Допоміжна

6. Основи виживання: заходи, що забезпечують життєдіяльність в умовах автономного існування при надзвичайних ситуаціях. Навчальний посібник. ІДУЦЗ УЦЗУ, УНПЦЕМД та МК МОЗ України. Національна медична академія післядипломної освіти ім. Г.І.Л.Шупика. [Гур'єв С О., Миронець СМ., Роцін Г.Г. та ін.] - К.: 2009 - 209 с.
7. Стандарт НАТО АJP-4.10 «Спільна медична доктрина з медичного забезпечення» (Редакція В, версія 1, травень 2015) [Електронний ресурс].
8. NATO Principles and Policies of Medical Support : МС 0326/3. - 2011. - 26 р.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ
http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-pogl-vyv-dysc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx

Гарант освітньої програми

проф. Т.В. Чайченко

Зав. кафедри епідеміології

проф. Т.О. Чумаченко